

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra českého jazyka a literatury

**Komparace knižní předlohy *Zaklínače* Andrzeje Sapkowského a
její seriálové adaptace od společnosti Netflix**

Bakalářská práce

Autor: Natálie Hofmanová
Studijní program: B7310 Filologie
Studijní obor: Jazyková a literární kultura
Vedoucí práce: Mgr. Tereza Šmídová
Oponent práce: dr. hab. Marcin Lukasz Filipowicz, Dr.

Hradec Králové

2023

Zadání bakalářské práce

Autor: Natálie Hofmanová

Studium: P20P0069

Studijní program: B0232A090011 Jazyková a literární kultura

Studijní obor: Jazyková a literární kultura

Název bakalářské práce: **Komparace knižní předlohy Zaklínače Andrzeje Sapkowského a její seriálové adaptace od společnosti Netflix**

Název bakalářské práce AJ: Comparison of the book series The Witcher by Andrzej Sapkowski and the Netflix TV series adaptation

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Tato bakalářská práce se zabývá komparací knižní ságy Zaklínač od polského spisovatele Andrzeje Sapkowského s nejnovější seriálovou adaptací od společnosti Netflix, jejíž první série vyšla v prosinci roku 2019. Pozornost bude věnována zejména dodržení narativu jednotlivých povídek prvních dvou dílů (Poslední přání a Meč osudu) a samotné ságy Zaklínač. Práce se také dotýká současné společenské situace, která se při natáčení promítla do výběru herců a ztvárnění určitých postav a témat.

ADAMOVIČ, Ivan; NEFF, Ondřej. *Slovník české literární fantastiky a science fiction*. R3, 1955.

DĚDINOVÁ, Tereza. *Po divoké krajině: charakteristika a vnitřní členění fantastické literatury*. Brno: Filozofická fakulta Masarykovy univerzity, 2017.

MONACO, James. *Jak číst film*. Praha: Albatros, 2004.

ŠTĚPÁN, Ludvík a kol. *Slovník polských spisovatelů*. Praha: Libri, 2000.

VLAŠIN, Štěpán. *Slovník literární teorie. Československý spisovatel*, 1977.

Zadávací pracoviště: Katedra českého jazyka a literatury,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Tereza Šmídová

Oponent: dr. hab. Marcin Lukasz Filipowicz, Dr.

Datum zadání závěrečné práce: 12.11.2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucí závěrečné práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 22. 5. 2023

.....

Natálie Hofmanová

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala Mgr. Tereze Šmídové za odborné vedení práce a za trpělivost během jejích oprav. Velký dík patří také mé rodině a přátelům, bez jejichž podpory by tato práce nespátřila světlo světa.

Anotace

HOFMANOVÁ, Natálie. *Komparace knižní předlohy Zaklínač Andrzeje Sapkowského se seriálovou adaptací společnosti Netflix*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2023. Bakalářská závěrečná práce.

Tato bakalářská práce se zabývá komparací knižní ságy *Zaklínač* od polského spisovatele Andrzeje Sapkowského s nejnovější seriálovou adaptací od společnosti Netflix, která vyšla v prosinci roku 2019 a její pokračování v prosinci 2021. Zaměřuji se na dodržení narativu vybraných povídek z prvního a druhého dílu (*Poslední přání* a *Meč osudu*), do nichž značně zasahuje dění z dalších navazujících dílů. Práce se také dotýká současné společenské situace, která se při natáčení promítla do výběru herců a ztvárnění určitých postav a témat. Ačkoliv byl *Zaklínač* v minulosti filmově i seriálově zpracován, tak právě tato nová adaptace natočená společností Netflix vyvolává mezi fanoušky značné konflikty a debaty.

Klíčová slova: adaptace, fantasy, Zaklínač, Andrzej Sapkowski, Netflix

Annotation

HOFMANOVÁ, Natálie. *Comparison of the book series The Witcher by Andrzej Sapkowski and the Netflix TV series adaptation*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2023. Bachelor Degree Thesis.

This bachelor's thesis is concerned with comparing the book saga *The Witcher* by Polish writer Andrzej Sapkowski with the latest Netflix series adaptation, released in December 2019 and its sequel in December 2021. I focus on the narrative of selected short stories from the first and second episodes (*The Last Wish* and *Sword of Destiny*), which are heavily interfered with by the events of the subsequent episodes. The thesis also touches on the current social situation that influenced the choice of actors and the portrayal of certain characters and themes during filming. Although *The Witcher* has been made into a film and a series in the past, this new adaptation made by Netflix is causing considerable conflict and debate among fans.

Key words: adaptation, fantasy, *The Witcher*, Andrzej Sapkowski, Netflix

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářská závěrečná práce je uložena v souladu s rektorským výnosem č. 13/2022 (Řád pro nakládání s bakalářskými, diplomovými, rigorózními, dizertačními a habilitačními pracemi na UHK).

Datum:

Podpis studenta:

Obsah

1	Úvod.....	10
2	Adaptace	12
2.1.	Vymezení pojmu	12
2.2.	Filmové adaptace literárních děl a jejich problematika	13
3	Fantasy	17
3.1.	Vymezení pojmu	17
3.2.	Fantastická literatura	17
3.3.	Fantasy ve filmu	19
3.4.	Hrdinská fantasy	20
4	Andrzej Sapkowski	22
4.1.	Seznámení s autorem a jeho dílem	22
4.2.	Vztah k adaptacím	24
4.3.	Adaptace knižní série <i>Zaklínač</i>	25
4.3.1.	Polský film a seriál	25
4.3.2.	Hry	26
4.3.3.	Seriál od Netflixu	26
5	Netflix	28
5.1.	Seznámení se streamovací službou	28
5.2.	Seriál <i>The Witcher</i>	28
6	Porovnání vybraných povídek se seriálovou adaptací	30
6.1.	Menší zlo	31
6.1.1.	Knižní předloha	31
6.1.2.	Porovnání s adaptací	33
6.1.1.	Postavy	35
6.1.2.	Prostředí	36
6.1.3.	Shrnutí	36
6.2.	Konec světa	37
6.2.1.	Knižní předloha	37
6.2.2.	Porovnání s adaptací	39
6.2.1.	Postavy	40
6.2.2.	Prostředí	41
6.2.3.	Shrnutí	42
6.3.	<i>Zaklínač</i>	42

6.3.1.	Knižní předloha.....	43
6.3.2.	Porovnání s adaptací	44
6.3.3.	Postavy.....	46
6.3.4.	Prostředí	47
6.3.5.	Shrnutí.....	47
7	Projektová část.....	48
7.1.	Průběh projektu	48
7.2.	Spolupráce, zdroje, propagace	50
7.3.	Rozpočet.....	50
7.4.	SWOT analýza	50
7.4.1.	Silné stránky	50
7.4.2.	Slabé stránky	51
7.4.3.	Příležitosti	51
7.4.4.	Hrozby	51
7.5.	Shrnutí projektu.....	51
8	Závěr	53
9	Zdroje.....	55
9.1.	Primární literatura	55
9.1.	Sekundární literatura	55
9.2.	Elektronické zdroje	56
9.3.	Film a seriál	57
9.4.	Přílohy	57

1 Úvod

Bakalářská práce se zabývá komparací knižní předlohy *Zaklínače* od polského spisovatele Andrzeje Sapkowského s její nejnovější seriálovou adaptací od společnosti Netflix.

Sapkowského jedinečný svět *Zaklínače* se svým bělovlasým hrdinou Geraltem v posledních letech přilákal novou vlnu pozornosti díky seriálové adaptaci od streamovací společnosti Netflix, která se těší značné popularitě. Originální svět protkaný mytologií nejen slovanskou, ale i z jiných evropských států nabízí pro své diváky nový a originální příběh o provázanosti osudů a sudbě.

Práce se v první části zaměří na obecné vymezení pojmu adaptace a její problematiky, kde objasní základní úskalí její tvorby a nezbytné kroky, které je nutné při adaptaci podstoupit. Jelikož dílo, ze kterého tato práce vychází, spadá pod žánr fantasy literatury, bude zde tento pojem vysvětlen spolu se souvisejícím podžánrem hrdinská fantasy. Práce se také zaměřuje na stručné seznámení s autorem Andrzejem Sapkowským a jeho dílem *Zaklínač*. Právě této knižní sérii se dostalo značné pozornosti nejen ze strany filmařů, ale také vývojářů počítačových her. Sapkowski má však k adaptacím komplikovaný vztah, který bude v další podkapitole více specifikován. Nejnovější adaptace *Zaklínače* z roku 2019 se ujala streamovací společnost Netflix pod vedením režisérky Lauren Schmidt Hissrich, které bude taktéž věnována samostatná podkapitola. Zde bude představena streamovací společnost, její práce na *Zaklínači* a stručné informace o režisérce.

Praktická část práce se zaměří na porovnání tří vybraných povídek z prvního dílu *Poslední přání*. První porovnávanou povídkou bude Menší zlo, která se jako první objevila v seriálové adaptaci a představila svět *Zaklínače*. V této povídce je zaklínač vystaven těžké volbě. Druhou porovnávanou povídkou bude Konec světa vzdalující se v mnoha ohledech a klíčových scénách od knižní předlohy. Poslední porovnávanou povídkou bude Zaklínač, kde v knižní verzi poprvé vystupuje hlavní postava bělovlasého zaklínače Geralta, jehož úkolem je sejmout kletbu z královy dcery.

Informace obsažené v této bakalářské práci vychází ze širokého spektra zdrojů. Zahrnuje nejen odbornou literaturu, ale také disertační práce a odborné eseje. Práce ve druhé části převážně vychází z originální knižní předlohy a seriálové adaptace. Vzhledem ke skutečnosti, že se zabývá aktuálním děním kolem díla Andrzej Sapkowského, bylo nezbytné užít internetových zdrojů v podobě různých rozhovorů a besed, které pro tuto práci poskytly cenné informace.

Práce má za cíl poukázat na problematiku adaptací na příkladu vybraných povídek Andrzej Sapkowského, jež svým obsahem zobrazují prvky slovanské mytologie a kultury, kterou se společnost Netflix pokusila přenést do audiovizuální podoby seriálu. Ačkoliv bylo řečeno, že se tvůrci seriálu budou držet knižní předlohy, bohužel se v mnohých směrech odchýlili, ba dokonce zcela změnili hlavní myšlenky a charaktery postav. Tato práce na hlavní odchylky v povídkách upozorní.

2 Adaptace

Následující kapitola se zabývá vymezením základních pojmů vztahujících se k adaptaci. Nejdříve bude vysvětlen samotný pojem, následně adaptace literárního díla do audiovizuální podoby a její základní problematika.

2.1. Vymezení pojmu

Pojem „adaptace“ Sourieu definuje ve vztahu k umělecké činnosti jako „*činnost, při níž je nějaké dílo podrobena úpravě nebo zcela předěláno z hlediska dosažení uměleckého vyznění*“¹. Takové dílo se poté promítá do různých kategorií umělecké tvorby zahrnujících divadelní a taneční představení, pantomimu, film, hudbu, rozhlasové a televizní vysílání, výtvarné umění a v neposlední řadě také literaturu.² Hutcheonová adaptaci rozumí nejen finální verzi díla, ale i průběh jednotlivých úkonů, které se podílejí na jejím vzniku.³

Sourieu uvádí dva druhy adaptací v obecném smyslu lišící se podle úprav a zpracování. Prvním je úprava díla za užití zcela nových postupů a technik. Tímto způsobem jsou upravovány divadelní hry určené pro rozhlasové vysílání nebo také orchestrální skladby uzpůsobené pro jeden určitý hudební nástroj, například klavír či housle. Jako druhý příklad představuje takovou úpravu díla, která svým předěláním změni své cílové publikum. V tomto případě se může jednat o převedení románu původně pro mladší cílovou skupinu na román pro dospělé.⁴

Adaptace díla může být věrná původní předloze, avšak často nastává situace, kdy se zcela vymyká nejen v nápadu, ale také v celkovém zpracování. Lederbuchová tvrdí, že přetvořené či zpracované dílo může dosáhnout větší slávy nežli původní předloha. Počátkem jednadvacátého století tento pojem nejčastěji spojuje s převodem prozaického textu do podoby vizuální nebo audiovizuální, kdy adaptace spatřujeme na filmových plátcích, divadelních jevištích nebo skrze rozhlasové vysílání.⁵

¹ SOURIAU, Étienne. *Encyklopedie estetiky*. Praha: VICTORIA PUBLISHING, 1994, s. 20.

² Tamtéž, s. 20–22.

³ HUTCHEONOVÁ, Linda. *Teória adaptácie*. Brno: Janáčkova akademie múzických umění v Brně, 2012, s. 12.

⁴ SOURIAU, Étienne. *Encyklopedie estetiky*. Praha: VICTORIA PUBLISHING, 1994, s. 20.

⁵ LEDERBUCHOVÁ, Ladislava. *Průvodce literárním dílem: výkladový slovník základních pojmů literární teorie*. Jihlava: H&H, 2002, s. 7.

2.2. Filmové adaptace literárních děl a jejich problematika

Filmové adaptace literárních děl se opírají o svou originální knižní předlohu, která hraje roli výchozího textu.⁶ Literatura představuje základní stavební kámen pro vytvoření filmové adaptace, protože jí poskytuje „*témata, motivické linie, hrdiny, narativní vzorce, dodávala jí analogie v podobě vlastních prostředků, které se filmaři snažili s užitím metod, jež jim byly dostupné, napodobovat.*“⁷ Bubeníček podotýká, že filmové adaptace představují poměrně mladé médium, které se začalo vyvíjet s vývojem filmu na americké a britské půdě na přelomu 60. a 70. let. Avšak uvádí, že ke sklonku dvacátého století začala jejich tvorba přitahovat stále více pozornosti ze strany badatelů z oboru humanitních věd, kdy se začali hlouběji zabývat převedením děl klasických autorů na filmové plátno. Jedno z tvrzení se opírá o skutečnost, že byly vnímány jako imitace úspěšných a významnějších „*kanonických děl*“.⁸

Bluestone, jakožto jeden z prvních teoretiků zabývajících se filmovými adaptacemi, ve své publikaci *Novels into film* přichází s tvrzením, že knihu a film nikdy nemůžeme srovnávat. Klade důraz na jejich přílišnou rozdílnost nejen v jazykové, ale také audiovizuální stránce. Film na rozdíl od knihy přináší divákovi zážitek v podobě pohybujícího se obrazu a hudebního doprovodu, které kniha svému čtenáři nedokáže poskytnout. Čtení naopak vyžaduje jistou spolupráci se čtenářovou představivostí. Zatímco film dokáže hlavního hrdinu ztvárnit v podobě herce, tak k „oživení“ literární postavy musí čtenář zapojit svou představivost a fantazii. V tomto případě dochází ke střetu mezi zábavou u filmu a vynaloženým úsilím během čtení.⁹

Ačkoliv se může z pohledu diváka proces adaptace jevit jako prostý a jednoduchý úkon, vytvoření adaptace s sebou nese řadu nezbytných kroků a rozhodnutí, jež pro jejich tvůrce nejsou jednoduchá. Tato rozhodnutí se týkají otázek, kolik z knižní předlohy zanechat a přetvořit do audiovizuálního díla, kolik materiálu opomenout, nebo jaké množství obsahu naopak přidat a obohatit tak již

⁶ HUTCHEONOVÁ, Linda. *Teória adaptácie*. Brno: Janáčkova akademie múzických umění v Brně, 2012, s. 10–11.

⁷ HELMANOVÁ, Alicja. *Tvořivé zrady: současné polské myšlení o filmu a audiovizuální kultuře: sborník filmové teorie 3*. Praha: Národní filmový archiv, 2005, s. 133.

⁸ BUBENÍČEK, Petr. *Filmová adaptace: hledání interdisciplinárního dialogu*. Illuminace. 2010;22(1), s. 7.

⁹ Tamtéž, s. 9.

existující příběh. Foster uvádí, že přidávání nového materiálu není natolik časté, jako je ono vypouštění příběhu. Přidaný materiál může výslednému dílu uškodit a narušit chod původní předlohy. Výpustky v adaptacích představují nezbytnou oběť, se kterou se adaptace literárních děl potýká.¹⁰

Jednou z charakteristik adaptací je schopnost režisérů pracovat s knižní předlohou a informacemi, které jsou jim předkládány. Řídit se přesně podle knižní předlohy je však nemožné. „*Vtěsnat čtyři sta nebo pět set stránek do sto dvaceti minut. To popírá fyzikální zákony*“¹¹, uvádí Foster. Z časového hlediska není možné přenést do audiovizuálního díla každou myšlenku, charakter postav nebo atmosféru. Přes to má však čtenář tendenci zaměřovat se a poukazovat na nedostatky a výpustky, které se do natočené adaptace nedostaly, ačkoliv mohou mít značný vliv na vývoj příběhu. Změny však představují nezbytný úkon, který nelze opomenout kvůli logičnosti narativu a jeho propojení. Některé změny, jako je například úplné vynechání jedné z hlavních postav, mohou pro adaptaci představovat novou výzvu či příležitost k zaměření se na jiné zajímavé postavy. Lze jim přenechat roli hlavní postavy i přes to, že v knižní předloze takovou úlohu nemají. Foster přichází s tvrzením, že hlavním úkolem adaptace není věrnost knižní předloze, ale její výsledný produkt.¹² Právě ten poté přitáhne největší pozornost diváka a bývá předmětem diskuze nejen kritiků, ale také publika.

Bubeníček se ve své práci *Zásady adaptace: Ke studiu literatury ve filmu* touto problematikou taktéž zabývá. Pokládá si otázku, zda je možné převést literární dílo do jiného média a zachovat tak jeho jedinečnost a původní význam. Přichází s teorií, že ať už je dílo převedeno do jakéhokoli média, disponuje charakteristickými vlastnostmi. Adaptace jednoho média do druhého vyžaduje určitý přístup a respektování těchto vlastností. Bubeníček poukazuje na skutečnost, že v případě, že se z literárního díla stane nové zadaptované médium, nejedná se o prosté přenesení obsahu. Tvůrce adaptace musí k původní předloze přistupovat s určitou dávkou respektu a úcty.¹³

¹⁰ FOSTER, Thomas C. *Jak číst film-Cinefilův průvodce po světě pohyblivých obrázků*. Brno: Host, 2017, s. 235.

¹¹ Tamtéž, s. 235.

¹² Tamtéž, s. 237.

¹³ BUBENÍČEK, Petr. „*Zásady Adaptace: KE STUDIU LITERATURY VE FILMU.*“ *Česká Literatura* 61, no. 2 (2013): 156–82. <http://www.jstor.org/stable/42687965>.

Hutcheonová se zamýšlí nad otázkou, proč se adaptace tak rozšiřují. Tvorba adaptací se v posledních letech rozrůstá díky vlivu technického pokroku a rozvoji nových médií. Zároveň se utváří z důvodu rozšíření publika a příjemců. A v neposlední řadě také kvůli vidině finančního výdělku. Možnosti jednadvacátého století nabízející se filmařům či vývojářům počítačových her svým způsobem dovolují přenést na filmové plátno nebo na počítačové obrazovky téměř cokoli, co lze vyčíst mezi řádky. Filmy natočené podle knižní předlohy se těší největšímu počtu oscarových ocenění a přináší tak značné finanční zisky. Příkladem jsou hollywoodské filmy vsázející na vyzkoušené scénáře a opakuující se motivy zaměřující se na konkrétní cílovou skupinu diváků. Filmaři nemají zapotřebí vymýšlet něco zcela nového a originálního, protože pro diváka je stereotypní příběh atraktivnější a ví, co od něho může očekávat.¹⁴

Zásah do audiovizuálního díla se mnohdy setkává s negativními ohlasy ze strany publika. Čtenář si při čtení originální předlohy vytvoří svůj vlastní svět, kde postavám i prostředí vdechne život na základě své představivosti. Ať už je kniha převedena do podoby filmové, seriálové nebo jiné formy adaptace, čtenář k ní přistupuje s určitým očekáváním a napětím. V případě, že je zadaptována kniha, která již své pevné publikum a fanoušky má, může jejich negativní reakce na adaptaci vyvolat negativní pohled i u ostatních sledujících, byť nejsou obeznámeni s knižní předlohou.¹⁵ Alexander Jackiewicz uvedl, že touha spatřit literární dílo na filmovém plátně patří k potřebám čtenářů, a právě proto budou adaptace „*vznikat tak dlouho, jak dlouho bude existovat film, ačkoliv jsou často barbarstvím.*“¹⁶ Nejen Jackiewicz, ale i další literární teoretici a kritici se k adaptacím vyjadřují spíše negativně, až expresivně.

Neúspěch některých adaptací Mravcová taktéž přisuzuje nedostatečné znalosti a také „nedozrálosti režisérů“¹⁷, kteří se do tvorby scénáře pustí poté, co si přečtou knižní předlohu, bez toho, aniž by měli jakékoli tušení, s jak unikátním dílem přišli do styku. Přichází tedy s tvrzením, že takový režisér by měl být schopen před tvorbou scénáře napsat esej odrážející jeho pochopení daného díla a také

¹⁴ HUTCHEONOVÁ, Linda. *Teória adaptácie*. Brno: Janáčkova akademie múzických umění v Brně, 2012, s. 20.

¹⁵ Tamtéž, s. 19.

¹⁶ MRAVCOVÁ, Marie. *Literatura ve filmu*. Praha: Melantrich, 1990, s. 8.

¹⁷ Tamtéž, s. 18.

pochopení samotného autora a jeho díla. Taková esej by také měla obsahovat režisérovo objasnění výběru daného díla, jež chce zadaptovat, a jaké úpravy na něm chce realizovat.¹⁸

V této kapitole jsme vysvětlili, že adaptace vznikají na základě nějaké předlohy a mohou z nich vzejít díla v různých oblastech umění. Tvůrci, kteří se tohoto úkonu chopí, však musí podstoupit určité nezbytné kroky, bez nichž by nebylo možné je vytvořit. Znalci knižních předloh, ze kterých následně vzniká adaptace, si ne vždy uvědomují, před jakým rozhodnutím tvůrci stojí, a tak právě oni bývají nejčastěji s novými verzemi svých oblíbených děl nejvíce nespokojeni. Nové adaptace v jiné formě média si však mohou naopak získat nové konzumenty neznalé knižních předloh.

¹⁸ MRAVCOVÁ, Marie. *Literatura ve filmu*. Praha: Melantrich, 1990, s. 18.

3 Fantasy

Následující kapitola vymezí pojmy fantasy a fantastická literatura. Stručně bude zmíněno zpracování fantastické literatury do filmu. Nakonec bude definován podžánr hrdinská fantasy, pod který spadá dílo, z něhož se v této práci vychází.

3.1. Vymezení pojmu

Jedná se o literární žánr promítající se do formy textové, audiovizuální a také umělecké. Jeho charakteristickými znaky jsou nadpřirozeno a bujná představivost člověka překračující hranice reálného světa. V tomto žánru se objevují nadpřirozené a fantastické bytosti, které se vzhledově vymykají bytostem z reality. Tyto bytosti obývají imaginární světy protkané magií a kouzly pojícími se nejen se samotnými postavami, ale také s předměty a přírodními jevy. Hlavní zápletkou příběhu bývá střet dobra se zlem, který se zpravidla odehrává během výpravného dobrodružství hlavního hrdiny a jeho společníků.¹⁹

Úplné prvopočátky fantastických příběhů musíme hledat již ve starověkých eposech a mýtech. Pringle hovoří o fantasy jako o „*literatuře zrozené z touhy srdce*“²⁰, tedy takové, kde může člověk nalézt všechny své tužby o lepším a vlídnějším světě a dosáhnout svých cílů. Hovoří také o silných kladných pocitech a emocích, které fantasy rozlišují od jiných literárních žánrů, jež vzbuzují u člověka spíše negativní emoce.²¹

Fantasy však nezůstává pouze v podobě literárních textů, ale promítá se také do světa počítačových her, herních konzolí, deskových a karetních her a v neposlední řadě také knižních her.²²

3.2. Fantastická literatura

Lexikon teorie literatury a kultury objasňuje původ pojmu fantastika neboli fantastické literatury již ve starověkém Řecku. Vychází ze slova „*phantastikós*“, které v překladu znamená imaginace nebo také představivost. Tento druh literatury

¹⁹ MOCNÁ, Dagmar, PETERKA, Josef. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004, s. 188.

²⁰ PRINGLE, David, PRATCHETT, Terry. *Fantasy: encyklopedie fantastických světů*. Praha: Albatros, 2003, s. 8.

²¹ Tamtéž, s. 8.

²² MOCNÁ, Dagmar, PETERKA, Josef. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004, s. 188.

se těší značné oblibě u čtenářů, proto je řazen do kategorie populární literatury. Klade důraz na umění čtenáře odpoutat se od reality do zcela jiného imaginárního světa. Do této kategorie literatury spadají i další žánry, které svůj příběh utváří na základě bujné fantazie a umění splynout s fikčním světem. Těmito žánry jsou *science fiction*, *fantasy*, *legenda*, *horor a pohádka*²³, nikoliv však detektivka. Fantastickou literaturu charakterizuje jako obraz světa, kde dochází ke střetu reality s imaginárním neboli fantastickým světem.²⁴

Fantastické prvky v podobě magických předmětů a postav mají své kořeny v mytologii, legendách a bájných vyprávěních, které si lidstvo předává z generace na generaci.

Pro fantastickou literaturu jsou dále specifické archetypální motivy. Jedním z takových motivů je postava hlavního hrdiny nebo skupiny hrdinů, ke kterým se pojí určité role dalších vedlejších postav. Postava druha představuje společníka hlavního hrdiny a doprovází ho v jeho putování či dobrodružství. Dále mistr reprezentuje mocnější či moudřejší postavu v roli učitele, čaroděje či kouzelníka. Aby byl hlavní hrdina ve svém příběhu motivován, musí mu být do cesty postavena nějaká překážka. Tu představuje protivník nebo také sexuálního objekt. A poslední postavou tvořící fantastický svět je nadpřirozená bytost.²⁵

Příběh se odehrává v imaginárním světě, který funguje na principu prolínání imaginárního světa s paralelním. Podstavou je prostředí, ve kterém se vyskytují kouzla a magie přesahující možnosti reálného světa. Funguje podle svých vlastních pravidel a řádu, který si stanoví jeho obyvatelé na základě jejich vlastních společenských a kulturních pravidel. Stejně tak je to i s náboženstvím, které odpovídá určité kategorii či rase obyvatelstva.²⁶

Dědinová uvádí, že se fantastická literatura v českém kontextu často střetává s velmi blízkým žánrem literatury *science fiction*. Tímto názorem se shoduje i s dalšími literárními teoretiky. Onen střet je vyvoláván vysokou podobností obou žánrů v oblasti světů, ve kterých se příběhy odehrávají, ale také v oblasti fantastiky

²³ NÜNNING, Ansgar, TRÁVNÍČEK, Jiří, HOLÝ Jiří. *Lexikon teorie literatury a kultury: koncepce osobnosti-základní pojmy*. Brno: Host, 2006, s. 215.

²⁴ Tamtéž, s. 215.

²⁵ MOCNÁ, Dagmar, PETERKA, Josef. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004, s. 187–188.

²⁶ Tamtéž, s. 188.

a prvků překračujících hranici reality. Zatímco ve fantasy se vyskytuje především magie a fantastické bytosti, science fiction dává přednost spíše motivům vystavěným na technickém či vědeckém pokroku v budoucnosti.²⁷

3.3. Fantasy ve filmu

Fantasy příběhy na filmovém plátně představují jeden z nejvíce vyhledávaných a atraktivních žánrů pro diváky, jelikož se liší od ostatních žánrů jak z pohledu vizuálních efektů, tak i vystupujících postav.

Bluestone ve své knize *Novels into Film* uvádí, že se jedná o jednu z nejlepších možných cest, jak vyprávět příběh představující pravou podstatu lidského bytí a významu člověka. Zároveň tento žánr popisuje jako dočasný útěk před reálným světem, který publikum s oblibou vyhledává. Poukazuje však na skutečnost, že fantasy je určitým okruhem společnosti vnímáno jako dětinský a hloupý žánr založený na nevěrohodném obsahu s množstvím laciných prvků a povrchních pohádkových postav. Pro diváka poté bývá problematické uvěřit fantastickému světu a jeho magickému systému. Mnohdy jsou tyto kouzelné prvky a efekty až nadbytečné, a tak jsou rozvoj postav a hlavní příběhová linka upozaděny.²⁸

Uměním fantasy filmů je představit obraz fiktivního a fantastického světa, v němž se prolínají různé druhy kultur s bohatou historií, čímž vytvářejí autentické a živé prostředí. Zároveň má pro diváka představovat místo, o kterém si může snít i za předpokladu, že se zrovna nenachází v hlubokém spánku. Jako příklad Bluestone zmiňuje převážně díla z anglického prostředí, a to *Čaroděje ze země Oz* natočeného již v roce 1937 nebo trilogii *Pána prstenů* z let 2001 až 2003, kde filmaři dokázali ztvárnit kvalitní fikční svět nejen z vizuálního hlediska, ale také z pohledu kulturního a sociálního s množstvím fantastických postav a kouzelných efektů.²⁹ Současně se zde setkáváme i s různými rasami s vlastní charakteristikou a kulturou. Není opomenuta lidská rasa, jelikož pro čtenáře, v případě filmu diváka, je důležité mít v imaginárním světě postavy, s nimiž se může ztotožnit.³⁰

²⁷ DĚDINOVÁ, Tereza. *Po divné krajině: charakteristika a vnitřní členění fantastické literatury*. Brno: Filozofická fakulta, Masarykova univerzita, 2015, s. 47.

²⁸ BLUESTONE, George. *Novels into Film*. Baltimore: Johns Hopkins Press, 1957, s. 1–5.

²⁹ Tamtéž, s. 1–5.

³⁰ *Encyklopedie fantasy filmu*. Praha: XYZ, 2021, s. 57.

Lze tedy říci, že žánr fantasy má v kinematografii hojné zastoupení, nicméně s sebou přináší značné úskalí. Zakládá si na věrohodnosti a speciálních efektech, které odtrhávají diváky z reality do světa fantazie.

3.4.Hrdinská fantasy

Tento podžánr fantasy literatury lze nalézt také pod názvem high fantasy nebo meč a magie. Je možno ho pojmenovat také jako epická nebo vysoká fantasy. Jedná se o rozsáhlá vyprávění členící se do více svazků, většinou trilogií. Rozsáhlost příběhu však může čítat i více dílů, které navazují na často otevřený konec. Další díly s sebou přináší rozvětvenější příběh s řadou nových hlavních či vedlejších postav a zápletek, které čtenáři nabízí stále další akci. Jednotlivé díly můžou mnohdy čítat i více než pět set stran.³¹

Charakteristickou postavou těchto příběhů je hrdina či hrdinka, který ať už sám, nebo se skupinou společníků vyrazí vstříc dobrodružství, na jehož cestě se střetává s různými překážkami, soubojí s nadpřirozenými bytostmi a magickými silami. Pringle poukazuje na zavádějící pojmenování „hrdinská fantasy“. Název nemá přímo odkazovat na hlavní hrdiny v obecném slova smyslu, tedy na osoby, které vykonaly nějaký hrdinský čin. Uvádí že „*heroický je její duch, povaha postav, jejich konání i všechna měřítka a žebříček hodnot ve světě.*“³²

Pringle pro tento podžánr vymezil základní pravidlo. Svět, kde se příběh odehrává, je zcela smyšlený a neodkazuje na skutečnosti současného světa. Za hlavního průkopníka imaginárního světa hrdinské fantasy považuje Williama Morrisa a jeho rytířský román *Studna na konci světa*. Na jeho odkaz navázal například imaginární svět J. R. R. Tolkiena v trilogii *Pán prstenů* nebo E. R. Edson a jeho *Červ Ouroboros*. Hlavní myšlenkou těchto světů je jejich stálost a neměnnost, mají svou kulturu, historii, jazyk, dokonce i mapy, které bychom jen těžko srovnávali s mapami světa skutečného.³³

³¹ PRINGLE, David, PRATCHETT, Terry. *Fantasy: encyklopedie fantastických světů*. Praha: Albatros, 2003, s. 35.

³² Tamtéž, s. 36–37.

³³ PRINGLE, David, PRATCHETT, Terry. *Fantasy: encyklopedie fantastických světů*. Praha: Albatros, 2003, s. 36–37.

Tento podžánr pro svou cílovou skupinu čtenářů nebo diváků představuje zážitek v podobě rozsáhlých ság s výjimečnými hlavními hrdiny na cestě za dobrodružstvím.

4 Andrzej Sapkowski

Následující kapitola seznámí čtenáře s polským autorem Andrzejem Sapkowským a jeho dílem *Zaklínač*. Jelikož se v posledních letech právě toto jeho dílo těší nemalé pozornosti, bude objasněn i jeho vznik a cesta k úspěchu. Podkapitoly obecně objasní Sapkowského vztah k jeho zadaptovanému dílu a zároveň popíší filmové, seriálové a herní adaptace.

4.1. Seznámení s autorem a jeho dílem

Tvůrcem fantasy série *Zaklínač*, v originálním znění *Wiedźmin*, je polský spisovatel Andrzej Sapkowski. Dílo, které Sapkowskému přineslo slávu a pasovalo ho do role spisovatele na plný úvazek, nazval „*velkou záhadou života*“³⁴. V rozhovoru s režisérkou jeho nejnovější adaptace doslova uvádí, že *Zaklínač* je něco, co přišlo z nebes a změnilo tak jeho život.³⁵ První úspěch zaznamenal roku 1986, kdy se s povídkou *Zaklínač* zúčastnil literární soutěže o nejlepší sci-fi příběh. Ačkoliv jeho *Zaklínač* neobsadil první příčku soutěže, dostal se do povědomí publika a byl oceněn. Po úspěchu začal pracovat na dalších příbězích z téhož světa v čele s hlavním hrdinou zaklínačem Geraltem z Rivie.

Sapkowski shrnul povídky do sbírek *Zaklínač*, *Meč osudu* a do posledního povídkového souboru *Poslední přání*, již plynule navazujícího na pěti dílnou sérii nazvanou *Sága o Geraltovi a Ciri*. Roku 1993 uvedl první díl *Krev elfů*, dále *Čas opovržení*, *Křest ohněm*, *Věž vlaštovky* a *Paní Jezera* jako závěrečný díl uzavírající ságu.³⁶ V navazující sérii se objevuje značné množství postav, které vystupovaly již v povídkách, jako je například trubadúr Marigold nebo čarodějky Yennefer a Triss. *Bouřková sezóna* jako dodatkový díl ze světa *Zaklínače* vyšla roku 2014. Tento díl však na předchozí události nenavazuje. Jde o samostatný román předcházející pětidílné sáze.

Sapkowski se ve svých dílech přiklání k historickým kořenům a dávným vyprávěním. Jeho příběh *Zaklínače* je vystaven na fantastickém světě, kde se zabývá různými tématy týkajícími se současného světa, jako je například politika,

³⁴ The Witcher Netflix, 2019, Writing The Witcher with Andrzej Sapkowski and Lauren Hissrich|Netflix, Youtube video [01-02-2023]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=XLZgpMtB6mU&ab_channel=TheWitcherNetflix.

³⁵ Tamtéž.

³⁶ *Polská ruleta: polské sci-fi povídky*. Přeložil Pavel WEIGEL. Plzeň: Laser, 2003, s. 348.

rasismus, střet kultur a podobně. Příběhy *Zaklínače* se především opírají o slovanskou mytologii, tradiční pohádky, keltské báje, lidové vyprávění a folklor, ale zároveň zahrnují i mytologické postavy z jiných evropských kultur.³⁷

O čem tedy pojednává tato knižní série? Příběh se odehrává v temné fikční zemi zvané Kontinent, kde se protíná svět magie s politickými intrikami a nebezpečnými nestvůrami. Hlavním hrdinou je Geralt, jehož život obnáší potulování se po světě a zabíjení nestvůr za skromný peníz. Obecně jeho povolání zaklínače, zmutovaného zabijáka nestvůr s potlačenými emocemi vlivem genetických úprav, vyvolává u lidí nedůvěru a dívají se na tyto lovce skrz prsty. Jeho putování ho však svádí do politických konfliktů a osobních vztahů, kdy na jeho rozhodnutí závisí osudy mnoha postav. Zároveň se však na svých cestách setkává s množstvím dalších vedlejších bytostí, včetně trpaslíků, elfů a čarodějek.

První dva povídkové soubory zpracovávají pohádkové motivy do netradičních, byť poutavých příběhů s nadpřirozenými monstry a strašidly, jejichž kořeny lze nalézt, jak již bylo řečeno výše, v bájích a mytologii. Druhý povídkový soubor představuje odrazový můstek pro navazující pětidílnou ságu, kde je hlavním hrdinou již zmíněný Geralt a mladičká princezna Cirilla, která v sobě ukrývá temné magické síly, jež mohou ohrozit svět.

Příběh *Zaklínače* není pouze o dobrodružných výpravách a soubojích, ale jde zde také o společenské hodnoty a přátelství, kdy autor nešetří humornými scénami a ironií. Zároveň se v některých pasážích nápadně dotýká současných témat, jako je například utlačování rasových menšin nebo životní prostředí. Značný úspěch zaznamenal nejen v Polsku, ale také ve více než třiceti dalších zemích.³⁸ V českém překladu se začaly povídky objevovat od roku 1992 v nakladatelství Winston Smith. Později vycházely povídkové sbírky a jednotlivé díly v nakladatelství Leonardo.³⁹ V rozhovoru na barcelonském Euroconu v roce 2016 Sapkowski

³⁷ ŠTĚPÁN, Ludvík a kol. *Slovník polských spisovatelů*. Praha: Libri, 2000, s. 425.

³⁸ GAWROŃSKI, Sławomir, and Kinga Bajorek. 2020. "A Real Witcher—Slavic or Universal; from a Book, a Game or a TV Series? In the Circle of Multimedia Adaptations of a Fantasy Series of Novels "The Witcher" by A. Sapkowski" *Arts* 9, no. 4: 102. <https://doi.org/10.3390/arts9040102>.

³⁹ *Polská ruleta: polské sci-fi povídky*. Přeložil Pavel WEIGEL. Plzeň: Laser, 2003, s. 348.

poznamenal, že většinu překladů svých knih četl, avšak některé označil za méně zdařilé.⁴⁰

4.2. Vztah k adaptacím

Sapkowského vztah k adaptacím lze na základě různých zdrojů popsat jako velmi komplikovaný. Jeho *Zaklínač* v knižním průmyslu vyvolal kladný ohlas, a tak není divu, že Sapkowskému přišly nabídky k zadaptování jeho díla. Ojedinělost příběhu a zcela nový fantasy svět s vlastní kulturou a obyvateli si získal srdce nejednoho čtenáře a z toho důvodu přitáhl pozornost i jiných médií. Ambice vdechnout *Zaklínači* jinou podobu než příběh mezi stránkami se naplnila, a tak se přenesl do filmu, seriálů a počítačových her. Sapkowski však takové nadšení pro zadaptování svého díla nesdílel.

K vyjádření svého osobního postoje a vztahu k adaptacím obecně užil v nejednom rozhovoru stejnou frázi. Říká, že některé adaptace jsou strašné, dokonce tak strašné, že se naprosto vychylují od originální verze v takovém měřítku, že se jako příjemci cítíme v depresi.⁴¹

Obzvlášť adaptace jeho knih do počítačových her způsobila značné rozepře. Autor prodal práva studiu CD Projekt Red za směšnou částku, jelikož ho herní svět nezajímal a nevěřil v jejich úspěch. Svého rozhodnutí nyní lituje, protože hry společnosti vynesly vysoké tržby. K hrám totiž začala společnost vydávat další předměty a obsah v podobě sběratelských předmětů či komiksů, čímž se popularita *Zaklínače* ještě masivněji rozrostla.⁴² V jednom z rozhovorů uvedl, že k hrám nemá žádný citový vztah. Nikdy je nehrál a ani hrát nebude. Dokonce hráče her nepřímo označil jako méně inteligentní jedince.⁴³

⁴⁰ Libreria Gigamesh, 2016, Eurocon 2016 – Sala Teatre – Interview with Andrzej Sapkowski (ENG), Youtube. [01-02-2023]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=XuU5Z-Cn25s&ab_channel=Librer%C3%ADaGigamesh.

⁴¹ BlueJump, 2020, Andrzej Sapkowski talks about the script to THE WITCHER NETFLIX show (ENG DUB), Youtube video. [01-02-2023]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=ZH4jReCv1iA&ab_channel=BlueJump.

⁴² Autor *Zaklínače* chce za práva k počítačové hře 360 milionů korun. Tvůrci se brání - Aktuálně.cz. Magazín - Aktuálně.cz [online]. Copyright © [cit. 19-03-2023]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/videohry/autor-zaklinace-chce-po-vyvojarich-stovky-milionu/r~5df521cec6f211e89f96ac1f6b220ee8/>.

⁴³ HOKR, Boris. Sapkowski: Řada našich autorů jsou zmije, které jsem si hřál na prsou. In: Aktuálně.cz [online]. 01. 12. 2015 [cit. 02-02-2023]. Dostupné z:

Po sporech následovalo usmíření ze strany Sapkowského i společnosti CD Projekt Red. V rámci udržení přátelských vztahů a případné další spolupráce byl autorovi vyplacen určitý finanční obnos, který sice neodpovídal jeho požadavkům, ale zato dokázal utišit tuto dlouholetou rozepří.⁴⁴

Podle různých zdrojů se Sapkowského názor na nejnovější seriálové adaptace liší. Poté, co začal spolupracovat se společností Netflix a byl přítomen během natáčení, začal být méně kritický, a naopak se začal na *Zaklínače* těšit a svůj postoj k adaptacím měnit v kladný. V rozhovoru s režisérkou Lauren Schmidt Hissrich se vyjádřil takto: „*Autoři adaptací literárních děl pro jiná média mají plné právo, aby byli pány nad svou prací.*“⁴⁵ Za kladnějšími názory může stát i finanční ohodnocení.⁴⁶ Jiný zdroj uvádí, že u netflixové adaptace byl spokojený s dodržáním hlavní příběhové linky a také s výběrem herců, kteří měli sehrát jeho hlavní knižní hrdiny.⁴⁷

4.3. Adaptace knižní série *Zaklínač*

Svět sužovaný mytickými monstry s jedinečným hlavním hrdinou představoval pro tvůrce adaptací naprosto vhodný materiál a námět k vytvoření nejen vizuálních děl v podobě filmů a seriálů, ale také počítačových her. Právě hry představovaly pro *Zaklínače* stěžejní zlom, jelikož se jeho příběh dostal do zcela nové podoby, která dokáže oslovit mnohem širší publikum. Následující podkapitoly ve stručnosti popíší jednotlivé adaptace.

4.3.1. Polský film a seriál

První filmová a zároveň seriálová adaptace má, stejně jako celý příběh knižní série, kořeny v Polsku. Režie se ujal polský režisér Marek Borodzki, jehož adaptace

<https://magazin.aktualne.cz/kultura/literatura/andrzej-sapkowski-zaklinac-rozhovor-cesko/r~fe2893a2976511e5979c0025900fea04/>.

⁴⁴ PRINC, Zdeněk. Sapkowski obdrží od CD Projektu další peníze za *zaklínače*. [online]. 19. 05. 2015 [cit. 29-04-2023]. Dostupné z: <https://www.vortex.cz/sapkowski-obdrzi-od-cd-projektu-dalsi-penize-za-zaklinace/>.

⁴⁵ The Witcher Netflix, 2019, Writing The Witcher with Andrzej Sapkowski and Lauren Hissrich|Netflix, Youtube video [01-02-2023]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=XLZgpMtB6mU&ab_channel=TheWitcherNetflix.

⁴⁶ RICHTER, Petr. Autor *Zaklínače* se vyjadřuje k rozdílům v seriálové adaptaci. *Napojša - To najlepšie zo sveta zábavy* [online]. 30. 12. 2021 [cit. 19-03-2023] Dostupné z: <https://napojša.sk/autor-zaklinace-se-vyjadruje-k-rozdilem-v-serialove-adaptaci/>.

⁴⁷ The Witcher Netflix, 2019, Writing The Witcher with Andrzej Sapkowski and Lauren Hissrich|Netflix, Youtube video [01-02-2023]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=XLZgpMtB6mU&ab_channel=TheWitcherNetflix

Wiedźmin spatřila světlo světa již v roce 2001 a stejnojmenné seriálové zpracování v roce 2002.⁴⁸

Podle uvedených informací z bakalářské práce Ondřeje Vychodila, který se zabýval filmovým a seriálovým zpracováním *Zaklínače* z roku 2001, se tato adaptace neseťkala s kladnými ohlasy. Seriálu bylo vytýkáno obzvláště nedodržení knižní předlohy. Ze strany fanoušků se tak nově vzniklé dílo nedalo s původním srovnávat.⁴⁹

4.3.2. Hry

Příběhy o bělovlasém zabijákovi nemají svou fanouškovskou základnu pouze u čtenářů různých věkových kategorií. *Zaklínač* si našel široké publikum i ve světě počítačových her.

Není tedy divu, že přitáhnul pozornost Marcina Iwinského a jeho přítele Michala Kcińského, kteří v Polsku zakládali nový obchod v oblasti vývoje počítačových her ve společnosti CD Projekt Red. Schreier píše, že tehdy ve společnosti padl návrh na vytvoření počítačové hry na motivy Sapkowského *Zaklínače* v čele s hlavním hrdinou Geraltem. Jak už bylo v práci zmíněno výše, Sapkowski prodal práva na své dílo za směšnou částku z důvodu nedůvěry v úspěch jeho díla v herním průmyslu. A tak v roce 2007 vyšel první díl s názvem *Zaklínač* určený pouze pro osobní počítače. O čtyři roky později vyšlo pokračování s názvem *Zaklínač: Vrahové králů*, které již bylo možno hrát i na herních konzolích Xbox 360. Třetí a nejúspěšnější díl *Zaklínač: Divoký hon* vyšel vzhledem k vývojářské náročnosti a téměř stohodinové herní dotaci až roku 2016. Toto pokračování je již možné hrát nejen na herních konzolích Xbox a osobních počítačích, ale také na PlayStation 4 a 5 či Nintendo Switch.⁵⁰

4.3.3. Seriál od Netflixu

Nejnovější adaptací klíčovou pro tuto práci je právě seriálové zpracování, kterého se ujala americká streamovací společnost Netflix, s. r. o., o níž budeme pojednávat v nadcházející kapitole. První série čítala osm dílů a vyšla roku 2019. O dva roky

⁴⁸ *Zaklínač* [Wiedźmin] [film] Režie Marek BRODZKI. Polsko, 2001.

⁴⁹ VYCHODIL, Ondřej. *Filmový Zaklínač a jeho literární předloha*. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. 2010, s. 42.

⁵⁰ SCHREIER, Jason. *Krev, pot a pixely: příběhy vítězství a šílenství ze zákulisí vývoje videoher*. Brno: Host, 2019, s. 231–234.

později následovala druhá série, taktéž osmidílná, a na jaře roku 2023 bylo oznámeno pokračování ve třetí sérii.⁵¹

⁵¹ *Zaklínač* [The Witcher] [televizní seriál]. Režie SCHMIDT H., Lauren. USA, Polsko. 2019.

5 Netflix

Následující kapitola vymezení základní informace o vzniku streamovací společnosti Netflix a jejím zpracování seriálu *The Witcher*. Podkapitola také stručně objasní informace o režisérce, která se ujala adaptace knihy *Zaklínač* Andrzeje Sapkowského.

5.1. Seznámení se streamovací službou

Společnost Netflix, s. r. o. vznikla ve Spojených státech amerických ve státě Kalifornie roku 1998. Zakladatelé Reed Hastings a Mark Randolph uvedli na trh první online půjčovnu DVD na světě, která posílala DVD svým zákazníkům skrze poštovní služby. Cílem tohoto businessu bylo umožnit zákazníkům sledovat své oblíbené filmy a seriály z pohodlí domova. Během let se firma odpoutala od půjčování DVD a začala své pořady vysílat prostřednictvím streamovacích služeb.⁵²

Hastings zmiňuje jako svého úhlavního konkurenta firmu Blockbuster, která odmítla zakoupení zatím malé společnosti Netflix. Rok 2010 však přinesl závažný zlom. Společnost Blockbuster vyhlásila bankrot a v roce 2019 vlastnila svou poslední videopůjčovnu a její působení zanikalo. Tento pád hrál ve prospěch Netflixu, který tentýž rok dosáhl úspěchu v podobě nominací jeho filmů na Oscary a výher v určitých kategoriích.⁵³

Z půjčovny DVD se stala v současnosti největší online půjčovna seriálů a filmů na světě, která zároveň vytváří své vlastní pořady.

5.2. Seriál *The Witcher*

Jak již bylo zmíněno v podkapitole o adaptacích Sapkowského *Zaklínače*, té nejnovější se zhostila společnost Netflix v čele s režisérkou Lauren Schmidt Hissrich, která o uvedené dílo projevila značný zájem a nadšení při jeho ztvárnění. Ještě před samotným natáčením slibovala, že se bude co nejvíce držet knižní předlohy. Zároveň však dodala, že z knihy nelze vyčíst vše o minulosti či původu některých postav, a tak bylo třeba rozvinout některé dějové linky. Schmidt také

⁵² HASTINGS, Reed, MEYER, Erin. *Pravidlo žádných pravidel: převratná firemní kultura, díky níž Netflix dobyl svět*. Brno: Jan Melvil Publishing. 2020, s. 24.

⁵³ Tamtéž, s. 7–9.

uvedla, že se kvůli tomuto seriálu osobně vydala do Polska, aby se sblížila se slovanskou atmosférou a prostředím, kde *Zaklínač* vznikl.⁵⁴

První série, která byla uvedena v roce 2019, je postavena na třech základních dějových liniích v čele s jedním z hlavních protagonistů. V první, a také úvodní časové lince seriálu sledujeme postavu Geralta jako potulného lovce nestvůr, jenž je odmítán společností kvůli svému nevděčnému povolání zaklínače. Dále seriál provádí minulostí čarodějky Yennefer a seznamuje diváka s její cestou k čarodějnickému řemeslu a ovládnutí temné moci nazývané chaos. Právě tato dějová linka je výplodem režisérčiny fantazie postavené pouze na drobných odkazech a zmínkách z knižní předlohy. V poslední časové lince jsme svědky bojových událostí v království Cintra, kde princezna Cirilla prchá z napadeného města a vydává se tak vstříc osudovému setkání se zaklínačem Geralem. Seriál je postaven na poutu těchto tří postav, stejně jako je tomu v knižní předloze, avšak s nesrovnalostmi.

Všechny tři dějové linky se odehrávají ve zcela jiném časovém období. V porovnání s knižní předlohou jde o desítky let. Tyto skoky v čase však tvůrci v seriálu nijak nevysvětlili a ani neznázornili, což pro diváky neznalé knižní předlohy působí zmateným dojmem.⁵⁵ Nicméně Schmidt tyto skoky v čase vnímá naopak jako přínosné a pro diváka poutavější.⁵⁶

Navazující druhá série z roku 2022 pokračuje ve vyprávění příběhu o osudu Geralta a Ciri. Tentokrát se tvůrci poučili z chyb první série týkajících se chaotické dějové linky a skákání v čase. Avšak po první epizodě druhé série se začal příběh značně stáčet ke zcela neznámému ději, který knižní předlohu připomínal již velmi okrajově. Na scéně se objevují neznámé postavy, jejichž existence značně narušuje původní narativ, a tak z původního *Zaklínače* zůstává pouze velmi málo.

O druhé sérii však tato práce nepojednává, a tak se bude držet převážně dění té první.

⁵⁴ *Making the Witcher* [televizní seriál]. Režie Nathan Wiley. USA. Polsko, 2020.

⁵⁵ MCLEAN, Bonnie. *Review of The Witcher. Science Fiction Film and Television 14*, no. 3 (2021): 429–433. Dostupné z: muse.jhu.edu/article/815930.

⁵⁶ *Making the Witcher* [televizní seriál]. Režie Nathan Wiley. USA. Polsko, 2020.

6 Porovnání vybraných povídek se seriálovou adaptací

V teoretické části jsme vysvětlili pojmy a problematiku dotýkající se adaptace konkrétního literárního díla spolu s jejím procesem. Nyní přecházíme do praktické části bakalářské práce odvíjející se od samotného porovnání vybraných povídek Andrzeje Sapkowského s jejich adaptací, jíž se chopila již výše zmíněná streamovací společnost Netflix.

V první sérii bylo adaptováno celkem pět příběhů z prvního povídkového souboru *Poslední přání* a dva z druhého souboru *Meč osudu*. Jsou jimi Zaklínač, Menší zlo, Otázka ceny, Konec světa a Poslední přání z první knihy⁵⁷ a Hranice možností a Něco více z druhé.⁵⁸ Tvůrci se však v jednotlivých epizodách nevěnovali pouze obsahu samotných povídek. Zakomponovali do nich rovnou další dějové linky odvíjející se od pětidílné ságy o zaklínači Geraltovi a princezně Cirille, která se tak stala součástí děje některých povídek, ačkoli o ní v knižní předloze není ani zmínka. Jednalo se především o obsah z třetího dílu *Krev Elfu*, kde již princezna hraje pro celou ságu důležitou roli. Seriál její postavu obestřel tajemstvím. Je o ní hovořeno již v prvních epizodách seriálu jako o dítěti z lesa nebo o dívce, která je zaklínačovým osudem, před nímž nemůže uprchnout. O těchto zmínkách se dozvíme v následujících podkapitolách rozebírajících vybrané povídky.

Stejně jako kniha, tak i seriál *Zaklínač* spadá do podžánru hrdinské fantasy, který jsme vysvětlili v příslušné podkapitole v teoretické části. Geralt představuje pro knihu i pro seriál archetyp hrdiny, jenž je během putování doprovázen druhem. Tato role připadá na postavu barda Marigolda, s nímž se v následujících podkapitolách setkáme během povídky Konec světa. Roli protivníka zaujme nejen zmiňovaný sexuální objekt, jímž bude postava Renfri v první povídce Menší zlo, ale také elfská rasa v Konci světa a v Zaklínači monstrum striga, s nímž se Geralt dostane do konfliktu. V každém z příběhů je hrdina vystaven překážce či potyčce, která je na konci epizody rozřešena. Zaklínačovo putování však povídkami nekončí. Jeho osud se postupně splétá s dalšími postavami a z povídek plynule přechází do vyprávění ságy.

⁵⁷ SAPKOWSKI, Andrzej. *Zaklínač I.: Poslední přání*. Petřvald: Leonardo, 2011.

⁵⁸ SAPKOWSKI, Andrzej. *Zaklínač II.: Meč osudu*. Petřvald: Leonardo, 2011.

Postava hlavního hrdiny, tedy zaklánače Geralta, je zároveň nejdůležitější postavou jak celé knižní série Andrzeje Sapkowkého, tak i seriálové adaptace od Netflixu. Je obsazena britským hercem Henrym Cavillem známým například ze snímků *Superman* nebo seriálu *Tudorovci*. Jelikož se Cavill netají svou vášní k počítačovým hrám a příběhům různých fantasy světů, tak i zaklánačská série Andrzeje Sapkowského spadá do jeho nejoblíbenějších literárních děl a počítačových her. Uvádí, že hlavní role se chopil s nadšením a jistou dávkou vzrušení, obzvláště po prvním setkání s režisérkou, která ho ujistila, že seriál bude vycházet z knižní předlohy.⁵⁹

V následujících podkapitolách bude porovnávána knižní předloha se seriálovou adaptací. Konkrétně se zaměří na povídky *Menší zlo*, *Konec světa* a *Zaklánač* z prvního povídkového svazku *Poslední přání*, které zároveň tvoří první tři díly adaptované série. Rozebereme jednotlivé scény seriálu, na vynechaný a přidaný obsah, charakteristiku postav a změny prostředí, ve kterém se scény odehrávají. Po každém porovnání bude následovat shrnutí, v němž budou vypsány všechny změny, na které bylo v textu poukázáno.

6.1. Menší zlo

Čtvrtou povídkou z *Posledního přání* je *Menší zlo*, které seriál přenechal roli úvodní povídky celé zaklánačské série. Hlavní zápletka je zmíněna hned v jejím samotném názvu, avšak ten platí pouze pro knihu. Seriál epizodu pojmenoval jako *Začátek konce*. Zde si hlavní hrdina Geralt musí vybrat, koho připravit o život a koho naopak nechat žít. Obě možnosti s sebou však nesou následky, které by byly fatální v jednom i v druhém případě. Povídka je vystavena na motivech pohádky *Sněhurka a sedm trpaslíků*, které v ní tvůrci zanechali a v dialozích jsou nepřímo zmiňovány.

6.1.1. Knižní předloha

Povídka začíná příjezdem zaklánače do města Blaviken. Za ním kráčí osel, který na hřbetě veze mrtvolu kikimory, monstra z bažin nacházející se poblíž města. Jeho příjezd budí v obyvatelích zájem a zvědavost, a tak ho hlouček následuje až před fojství, kde se setkává s fojtem Caldemeynem, s nímž se již z minulosti zná.

⁵⁹ *Making the Witcher* [televizní seriál]. Režie Nathan, Wiley. USA. Polsko, 2020.

Caldemeyn mu během jeho pobytu ve městě poskytuje azyl ve svém domě. Zde ho hostí jeho žena Libuše, která k zaklínači chová spíše nedůvěru. S Fojtem rozmlouvají o odměně za zabitou nestvůru, avšak zaklínač se žádné nedočká, a tak je odkázán na místního čaroděje Iriona, k němuž ho dovede dráb Noskamínek spolu s fojtem.

Při setkání s čarodějem zaklínač zjistí, že jméno Irion je pouhý pseudonym. Stregobor, jak se čaroděj ve skutečnosti jmenuje, se s Geraltem již z minulosti zná a chová se k němu přátelsky. Pustí ho do svého světa plného iluzí, kde jsou obklopeni bujnou přírodou a krásnými ženami. Zde čaroděj zaklínači sděluje své strasti. Vypráví mu o Prokletí Černého slunce⁶⁰, jímž je prokleta dívka jménem Renfri, přezdívaná Strakuše, která ho pronásleduje a chce zabít. Čaroděj Geralta žádá, aby dívku zabil, avšak ten s ním nesouhlasí a po vyprávění čaroděje se přiklání na stranu dívky. „*Mám-li volit mezi dvěma zly, nevolím raději vůbec*,“⁶¹ řekne zaklínač a odejde.

Geralt se poté spolu s fojtem vydává dívku hledat do krčmy. Zde se setká s její družinou šesti mužů, se kterými se dostane do potyčky, avšak ta utichá ve chvíli, kdy přichází Renfri. Zaklínač spolu s dívkou a fojtem jedná o jejím opuštění města do druhého dne pod podmínkou jejího vsazení do vazby, avšak dívka u sebe nosí pergamen s královským prohlášením o její nedotknutelnosti. Nakonec zaklínači sdělí, že čaroděj příštího dne zemře.

V noci Renfri zaklínače přepadne u fojta, kde je ubytován, avšak on její přítomnost díky chvějícímu medailonu se vycítí. Zde se společně dávají do řeči týkající se dívčina života a také důvodu, proč touží čaroděje zabít. Společně uzavřou dohodu o jejím odjezdu z města, aniž by byla prolita krev. Následně u něho dívka stráví noc.

Druhý den ráno rozmlouvá zaklínač s fojtem o událostech předchozího dne a o Renfriině družině, přičemž padne zmínka o Tridamském masakru⁶², kterého se

⁶⁰ Jedná se o dívky, které byly narozeny během zatmění slunce. Podle tvrzení měly být zmutované a posedlé démony. V jejich mrtvých tělech se údajně nacházely přeházené orgány a jiné živé organismy. Dívky se vyznačovaly krutostí, zvýšenou agresivitou a zároveň svůdností. (SAPKOWSKI, Andrzej. *Zaklínač I.: Poslední přání*. Petřvald: Leonardo, 2011, s. 133.)

⁶¹ Tamtéž, s. 140.

⁶² Jedná se o událost, kdy byli lapky hromadně vražděni nevinní poutníci, dokud baron z Tridamu nepropustil z vězení jejich spojence. Renfri se chystá udělat do samé, tedy zabíjet lidi na jarmarku, dokud se jí čaroděj, s nímž má nevyřízené účty, sám nevydá.

její muži před několika lety účastnili. V ten okamžik si Geralt uvědomí, že ho dívka podvedla a chystá se tento masakr zopakovat s cílem vylákat čaroděje z jeho útočiště.

Geralt se vydává na jarmark, kde na něho již čeká družina zbojníků. Souboj začíná vypuštěním šípu, který následně mečem odráží. Poté, co zaklínač povraždí celou družinu, přichází Renfri. Naposledy dívku vyzývá k opuštění města, avšak marně. Taktéž se spolu pouští do souboje, ve kterém dívka umírá s prosbou o obejmnutí, avšak toho se jí od Geralta nedostane.

Po její smrti přichází Stregobor, který si vyžaduje její mrtvé tělo k pitvě, avšak Geralt mu v tom zabrání. Mezitím se shromáždí nic netušící dav a začne po zaklínači házet kameny. Salvu utne fojt Caldemeyn, který bělovlasého vykáže z města.

6.1.2. Porovnání s adaptací

Z úvodních záběrů první epizody je znalému čtenáři očividné, že se dívá na nový obsah. Bojová scéna s nadpřirozeným monstrem v temných bažinách byla přidána zřejmě z důvodu navázání atmosféry a také jako uvedení do zaklínačského světa a řemesla, jímž se hlavní hrdina živí. Po souboji zaklínač přijíždí spolu s kořistí do špinavého města Blaviken, kde je místo přívětivého přivítání fojtem Caldemeynem z knihy slovně napaden hospodskou sebrankou. Již v tento okamžik se seriál rozchází s knihou, jelikož se na scéně objevuje další z hlavních postav Renfri, o níž se v knize zaklínač prvně dozví až během vyprávění čaroděje Stregobora vystupujícího pod pseudonymem mistr Irion.

Geralt je Marilkou přiveden k čaroději Stregoborovi, který zaklínače ve svém sídle bez problému přijme i přes to, že jde o jejich první setkání. V knize se však tyto dvě postavy již znají z minulosti. Hlavní podstatou setkání těchto dvou postav je vypovězení příběhu o Renfri, princezně narozené s prokletím. Zde se jejich rozhovor liší pouze v nepatrných detailech či užití odlišných výrazů. Nicméně je dialog oproti knižní předloze značně stručnější. Jeho hlavní téma však zůstává nezměněno. Stejně jako je tomu v knižní předloze, čaroděj naléhá na zaklínače, aby Renfri zabil, jelikož před ní již nějaký čas prchá a bojí se o svůj život. V tomto

(SAPKOWSKI, Andrzej. *Zaklínač I.: Poslední přání*. Petřvald: Leonardo, 2011, s. 157–158.)

okamžiku je mezi Stregoborem a Geraltem veden téměř stejný dialog jako v knižní předloze, a to o volbě menšího zla.

V knize Renfri s Geraltem rozmlouvá pouze jednou, kdy společně uzavřou dohodu o jejím odjezdu z města Blaviken, protože jak již bylo zmíněno, důvodem její návštěvy je zavraždění čaroděje. Zaklínač se tak snaží zabránit krveprolití, kterým dívka hrozí při nevydání jeho osoby. V seriálu se však Geralt probouzí sám uprostřed lesa s mlhavými vzpomínkami na dívku, které jsou v seriálu utvořené pomocí flashbacku, kde je ukázáno zakletí či trans, jež na něho Renfri seslala. Ono zakletí zároveň prozrazuje pokračování seriálové adaptace hovořící o osudu propojeném s dívkou z lesa. Tím je narušena podobnost s knižní předlohou, kde není prozrazeno pokračování příběhu. Hlavní téma této rozmluvy, tedy odrazení Renfri od zabití čaroděje, je zachováno. Dialogy zůstaly téměř totožné s předlohou.

Po probuzení v lese se zaklínač ihned vydává s mečem v ruce na jarmark do města Blaviken, jelikož díky mlhavým vzpomínkám z předešlé noci zjistí, že byl dívkou oklamán. V knize mu tato skutečnost dojde v okamžiku, kdy rozmlouvá s fojtem Caldemeynem o hromadném vraždění nevinných lidí během tridamského masakru před třemi lety. Když se fojt snaží zaklínače zadržet, ohradí se slovy „*nechápeš, Caldemeyne? Podvedla mě. Neodjedou. Domutí Stregobora vyjít z věže, stejně jako domutili barona z Tridamu.*“⁶³ Tuto událost seriál úplně vynechal, i přes to, že odkazovala i na následující bojovou scénu.

Závěrečný souboj na jarmarku mezi Geraltem a dívčínými zbojníky kopíruje knižní předlohu. Odstartuje ho zadržení tětiny a vypuštění šípu, jenž je Geraltem odražen. Poté, co jsou zbojníci povražděni, se seriál s knihou rozchází v přidání Marilky a Renfri na scéně, zatímco v knize přichází Renfri sama. S dívkou jako rukojmí vyhrožuje jejím zabitím v případě, že jí nebude vydán čaroděj Stregobor. Společný souboj zaklínače s Renfri končí její smrtí, kdy jsou její poslední slova směřována opět k dívce z lesa a osudu. V knize zaklínače prosí, aby ji neopouštěl a obejmul.

Poslední seriálovou scénou, jež prošla změnou, je událost po souboji. Stejně jako je tomu v knižní předloze, přichází Stregobor a vyžaduje dívčino mrtvé tělo k pitvě a výzkumu její mutace, na jehož žádost mu zaklínač vyhrožuje smrtí. V tom

⁶³ SAPKOWSKI, Andrzej. *Zaklínač I.: Poslední přání*. Petřvald: Leonardo, 2011, s. 158.

okamžiku jsou na zaklínače z davu vrhány kameny, jejichž salvu v seriálu nikdo nezastaví. V knize ji utne fojt Caldemeyn, který v seriálu vůbec nevystupuje.

6.1.1. Postavy

Hlavní postava zaklínače Geralta z Rivie se na první pohled od knižní předlohy odlišuje převážně ve vnější charakteristice. Sapkowski nepodává o Geraltově tváři příliš podrobné informace. Máme však vědomí, že se nejedná o starého muže, ačkoliv má bílé vlasy, které si obvykle svazuje čelenkou. Je vysoký a šlachovitý s bledou pletí, a na krku mu visí zaklínačský medailon s vlčí hlavou cenící zuby. Autor se v knize více soustředí na popis jeho zbroje než na podrobnosti vzhledu. Je však líčen jako temná postava s tmavým pláštěm a jedním mečem na zádech, v jejíž tváři nelze spatřit přívětivost a dobrotu. Netflix do Geraltovi role dosadil velmi svalnatého, mohutného a pohledného herce, který na první pohled působí sympaticky, ačkoliv se herec snaží o zaklínačovo nejvěrnější ztvárnění. Jeho vlasy jsou spíše šedé než bílé. Za zmínku také stojí výrazné žluté oči, které má zaklínač spíše tmavé.

Vnější charakteristika Renfri se s knižní předlohou rozchází. V Sapkovského podání má Renfri oči přirovnávané k mořské modři a krátké blondáté vlasy. Popisuje ji jako svůdnou a atraktivní, což lze přisuzovat i na základě popisu jejího odívání. Naopak v podání Netflixu má dívka krátké hnědé vlasy, hnědé oči a ve většině scén má umouněný obličej. Její postava působí hrubě a vážně, čímž ovšem zapadá do prostředí, kde se celý příběh odehrává. O broži, kterou jí v seriálu Geralt po smrti vezme, se v knize nepíše.

Ztvárnění čaroděje Stregobora se s knihou taktéž značně rozchází. Sapkowski ho popisuje na základě „pravidel“, jak by měl každý správný čaroděj vypadat. Čaroděj byl doslova „*vysoký, hubený, přihrbený, měl husté a rozčuchané šedé obočí a dlouhý křivý nos*“⁶⁴. V seriálové podobě je ztvárněn jako postarší elegantní muž, který o svůj vzhled na první pohled dbá, avšak ke knižní předloze má daleko. V obou případech však u sebe nosí hůl s křišťálem, což je jediný detail, který tvůrci zanechali.

Za zmínku stojí postava Marilky. V Sapkovského podání má dívka velmi malou roli, a to pětileté dcery fojta toužící jít na jarmark. Seriál jí dal mnohem více

⁶⁴ SAPKOWSKI, Andrzej. *Zaklínač I.: Poslední přání*. Petřvald: Leonardo, 2011, s. 130.

prostoru. Zobrazuje ji jako mladé děvče, které k zaklínači nechová zášť, naopak se chová přátelsky a pokouší se s ním navázat konverzací. Má ambice a touhu v životě něco dokázat, o čemž vypovídá i její zájem o zaklínačské řemeslo. Svou kuráž zaklínači dokáže historkou o tom, jak se jí podařilo zabít potkana vidličkou. Tento příběh však v knize náleží Geraltovi, který takto potkana zabil během večeře u fojta. V seriálu má tedy Marilka roli Geraltovy „průvodkyně“, již v knize zastoupil biřic Noskamínek.

Jak už bylo zmíněno, byla vynechána postava fojta Caldemeyna, jeho ženy Libuše a biřice Noskamínka. Dále v adaptaci nebyla uvedena jména členů Renfriiny družiny, konkrétně Civril, Tawik, Patnáctka, Wyr a Nohorn. Některým postavám, jako již zmíněné Marilce, bylo naopak v adaptaci věnováno více prostoru.

6.1.2. Prostředí

Povídka se odehrává v ponurém městě Blaviken během dvou dní. Více než na samotný popis prostředí se Sapkowski zaměřil na jeho obyvatele a jejich chování. Například za pomoci mluvy fojta Caldemeyna můžeme říci, že ve městě žijí snadno zmanipulovatelní, nečestní a hloupí lidé, kde má hlavní slovo fojt, který má k obyvatelům spíše laxní přístup. Sapkowski pomocí úvodních dialogů Geralta s fojtem navazuje atmosféru nepřátelského města, již lze vycítit již z prvních vět povídky. Popisuje, že v jeho přítomnosti jsou neklidná zvířata a děti pláčou.

Tuto ponurou scénu tvůrci zaměnili za již zmiňovaný souboj v úvodních scénách seriálu, kdy zaklínač bojuje s monstrem v temných bažinách.

Rozmluva, již zaklínač vede spolu s Renfri o jejím životě princezny na zámeckém dvoře, a následně s ní strávená noc se v prostředí opět liší. Místo podkrovního pokoje ve fojtově domě seriál zvolil poklidný les, čímž se tvůrci opět vyhnuli postavě fojta Caldemeyna. V lese je zaklínač navštíven dívkou rovnou dvakrát, a to během dne a v noci.

6.1.3. Shrnutí

Menší zlo je jednou z povídek, jejíž adaptace zůstala z větší části věrná knižní předloze, ačkoliv se v některých ohledech, na něž bylo poukázáno, od knižní předlohy liší. Šlo převážně o vynechání hlavních postav, jejich vnějších charakteristik a hlavně prostředí, kde se příběh odehrává. Dodatečné setkání Zaklínače a Renfri bylo naopak přidáno. Klíčové momenty, jako je návštěva

čaroděje Stregobora, volba mezi menším a větším zlem a závěrečný souboj končící smrtí Renfri, zůstaly zachovány.

Adaptace této povídky se tak stala zdařilou, pokud opomeneme již zmiňované vnější charakteristiky postav a prolínání děje povídky s příběhem vztahujícím se k pozdější sáze.

6.2. Konec světa

Druhá epizoda adaptovaného seriálu je věnována povídce Konec světa, šestému příběhu z knihy *Poslední přání*. Seriálová adaptace jí však změnila název na Čtyři marky, což se váže k jiné dějové lince s čarodějkou Yennefer a její minulostí hrbaté čarodějky prodané za onen skromný peníz. Tato dějová linka však s povídkou nikterak nesouvisí. Samotné knižní předloze je v této epizodě věnováno velmi málo obsahu, byť je právě v této rozverně povídce promítnuta spousta autorova humoru a poutavých scén, v nichž vystupují zajímavé postavy vážící se k mytologii.

6.2.1. Knižní předloha

Příběh povídky začíná v krčmě, kde se Geralt spolu s Marigoldem pokouší místním obyvatelům vysvětlit, co obnáší povolání zaklínače, jelikož se snaží najít práci. Nechápaví obyvatelé si však stěžují namísto příšer a monster na strašidla vymyšlená z báchorek a různých klepů. Bard lidem věří, avšak zaklínač mu jasně vysvětlí, že lidé „*si s oblibou vymýšlejí nestvůry a hrůzy. Sami si pak připadají méně odporní*“⁶⁵.

Společně pokračují cestou vedoucí přes Dol Blathanna, údolí elfů. Na cestě se setkávají s vozkou Kopřivkou, který jim nabídne práci a svezde je na svém voze do vsi Horní Posada. Zde se setkávají s místním starostou Dhunem, který jim vypráví o jejich problémech s čertem. Křivdí vesničanům a tropí hlouposti, avšak na druhou stranu je jim i nápomocen, a tak neprahne po jeho zabití, nýbrž o pouhém vyhnání. Na to se zaklínač spolu s bardem vydává po čertovi pátrat, aby se přesvědčil o jeho existenci.

V konopném poli objeví oltář plný obětních darů od vesničanů, které čertovi přinášejí. Na to se se stvořením opravdu setkávají, avšak pod jeho salvou železných kuliček dvojice zbaběle prchá zpět do vsi. Zde se domáhají vysvětlení ohledně darů.

⁶⁵ SAPKOWSKI, Andrzej. *Zaklínač I.: Poslední přání*. Petřvald: Leonardo, 2011, s. 224.

Starosta pln studu odkazuje na rady z knihy staré babky, podle nichž se drželi. Stará a hrbatá babka je doprovázena dlouhou dívkou Lille, která je její učednicí. Obě tyto ženy jsou vědmy. Jelikož umí babka knihu nazpaměť, předřikává informace o čertovi, nazývaném jako sylván nebo rokyta. Onomu stvoření vesničané poskytují dary nejen v podobě oněch zelených kuliček, jimiž na barda se zaklínačem útočil, ale také veškeré jídlo. Celý její přednes je ve starobylém jazyce, kterým postupně začínají mluvit všechny postavy.

Po informacích získaných z knihy zaklínač nechápe, že je sylván stále naživu, přes to, že ve velkém krade vesničanům jejich zásoby a zastrašuje je. Na to mu vesničané prozradí, že vědma Lille má u nich velkou moc, a tak následují její příkaz čerta nezabíjet. Starosta tak prosí, aby čerta pomocí zaklínačských kouzel vyhnal, aniž by mu ublížil.

Geralt se s bardem vydává za sylvánem do konopných polí, kde si s ním chtějí domluvit na jeho odchodu z údolí. Sylván je však velmi výřečný a rád tropí žerty, a tak navrhne, že údolí opustí pod podmínkou, že zaklínač uhádne jeho hádanky. Geralt ji však neuhádne, a tak se po sylvánovi vrhne a pouštětí se do rvačky. Ta však netrvá dlouho, jelikož je zaklínač neznámým útočníkem omráčen a upadá do bezvědomí.

Probouzí se svázán obličejem k zemi v elfském zajetí. Spatřuje sylvána, jak elfům představuje jednotlivé plodiny, které lidem z vesnice ukradl. Zároveň zjišťuje, že Marigold je taktéž zajat a svázán. Zatímco elfové vyprazdňují jejich náklad, začne bard zjišťovat důvod jejich zajetí. Na to jsou mu ušetřeny rány od elfky Toruviel, která se ke svázané dvojici chová velmi nepřátelsky a slovně ji napadá. Dvojice je surově bita a jejich věci jsou zničeny, včetně bardovy loutny. Zaklínač však využije elfčiny nepozornosti a uhodí ji do čela. Na to se elfka začne dávat a ostatní elfové jí přijdou na pomoc. Elf jménem Gallar se již chystá zaklínače zabít, když v tom zasáhne sylván Torque a prosí o jejich milost.

Ke skupině přijíždí bohatě oděný a upravený jezdec, jímž je král elfů Filavandrel. Svázané dvojici objasní důvod elfské nenávisti vůči lidem, kteří jim sebrali zemi a pořádají na ně lov. Mluví o jejich nouzi a hladomoru. Odmítá se přizpůsobovat lidem, natož s nimi obchodovat. Z elfa sálá pýcha a zahořklost a zlost

vůči lidem, kterou si vybijí na svázaném zaklínači. Chystá se zaklínače zabít, když mu v tom zabrání Torque, který jak Geralta, tak u Marigolda chrání vlastním tělem.

Za zvuku tlumené hudby na louku přichází krásná Lille, kterou elfové nazývají jako *Dana Méadhbh*⁶⁶ a chovají k ní velkou úctu. Ačkoliv je po celou dobu v tichosti, tak její příchod vysvobodí barda i zaklínače ze zajetí a zachrání jim tak život. Elfové v tu chvíli zcela mění své chování za přívětivé a rozcházejí se s dvojicí v dobrém. Toruviel na rozloučenou daruje Marigoldovi svou loutnu.

Geralt, Torque a Marigold společně sedí u ohně a vypráví si o Živě, elfech a společně vymýšlí název pro bardovu novou baladu.

6.2.2. Porovnání s adaptací

Stejně jako tomu bylo u předchozí povídky, tak se seriál s knihou rozchází hned v samotném začátku vyprávění. Úvodní scéna v prostředí hospody je sice nezměněna, avšak dění se značně liší. Na scéně se poprvé objevuje zpívající bard Marigold, jehož pozornost upoutá osamocení zaklínač, s nímž se neváhá seznámit. V knize se však tyto dvě postavy již dávno znají a jsou dokonce blízkými přáteli.

Tvůrci adaptace však zcela vypustili scénu, kdy zaklínač v oné hospodě rozmlouvá se starostou o příležitostné práci v podobě zbavení se monstra či strašidla sužujícího jejich vesnici. Při této rozmluvě dochází k humorným dialogům a situacím, které jsou však v seriálu zcela opomenuty, čímž natočená scéna působí ploše a povídka tak v adaptaci ztrácí svého humorného ducha. Nahrazeny jsou jediným výstupem mladého muže, jenž Geralta z ničeho nic osloví s nabídkou práce. Žádá ho zcela stroze: „*Pomoz nám, ďábel nám krade obilí,*“⁶⁷ a nabízí mu peníze. Jak bylo zmíněno výše, tak v knize ho o tuto laskavost žádá starosta Dhun, k němuž Marigolda a Geralta zavede vozka Kopřivka.

Zároveň v oné scéně bard nabízí pomocnou ruku k odchyení d'ábla a opěvuje zaklínači jeho pověst Řezníka z Blavikenu, která se váže k událostem z povídky Menší zlo, kde zavraždil Renfri společně s její družinou. V knize k ničemu

⁶⁶ V překladu Polní panna, nazývaná také jako Živa. Jde o věčnou bytost, v jejíž přítomnosti veškerá příroda oplývá životem.

(SAPKOWSKI, Andrzej. *Zaklínač I.: Poslední přání*. Petřvald: Leonardo, 2011, s. 263.)

⁶⁷ *Zaklínač* [The Witcher] [televizní seriál]. Režie SCHMIDT H., Lauren. USA, Polsko, 2019, 14:00.

takovému nedojde, naopak v ní Marigold popírá čertovu existenci a zaklínače si dobírá kvůli zakázce na stvoření, které ani neexistuje.

Lov na čerta je tvůrci seriálu značně ochuzen o zajímavé a humorné scény z knižní předlohy. Dvojice se stejně jako v knize vydává do polí, kde by mělo stvoření během dne přebývat. Kniha konkrétně popisuje prostředí konopných a chmelových polí, protože tlumí zaklínadla a představují pro nadpřirozené bytosti bezpečný úkryt. Seriál však opět zvolil prostředí vyschlé krajiny, které se autorově popisu ani zdaleka nepodobá. Vypuštěna byla část povídky, kdy v polích zaklínač objeví místo, kam pro stvoření místní obyvatelé přinášejí dary v podobě obilí a zapálených svící. O těchto rituálech se seriál nezmiňuje, ačkoliv jsou důležité k dalšímu pokračování povídky.

V seriálu na ně čert, kterým je sylván jménem Torque, zaútočí se slovy „*Nechte mě být*“⁶⁸ a během souboje se s Geraltem zahrnují nadávkami. V knize jsou bard i zaklínač sylvánem také napadeni, avšak pod salvou železných kuliček prchají zpět do vesnice.

Zde tvůrci seriálu opět vynechali značné množství obsahu včetně dvou ženských postav – stařeny a mladé dívky Lille. Vypuštěním obou žen ze scény povídka ztrácí zajímavou pasáž, která mohla příběh obohatit o další humorné scény a zajímavé poznatky o nadpřirozené bytosti.

Zaklínač s bardem se zde stejně jako v knize probouzí v zajetí elfů a jsou následně násilně napadeni elfkou Toruviel, vyhrožující jim smrtí, avšak v knize se navíc vysmívá bardovi a jeho umění. Když se na scéně objeví elf Filavandrel, násilí na dvojici ustane a začnou vést s Geraltem dialog o utlačování elfské rasy lidmi. V seriálu o jejich životu rozhodne elf z vlastní vůle, jelikož se žádná Živa neukáže.

V závěru adaptace kráčí bard po boku zaklínače a skládá mu píseň na zlepšení jeho pověsti mezi lidmi. Sapkowskiho podání závěrečné pasáže zahrnuje i sylvána Torqueho, kdy si společně vypráví příběhy.

6.2.1. Postavy

V této povídce se poprvé setkáváme s bardem Marigoldem. Jeho vnitřní charakteristika se s knižní předlohou shoduje. Postava je lehkomyšlná, velmi

⁶⁸ *Zaklínač* [The Witcher] [televizní seriál]. Režie SCHMIDT H., Lauren. USA, Polsko, 2019, 26:44.

výřečná až vtíravá, a navíc velmi humorná. Tvůrcům adaptace se podařilo zachytit i jeho smysl pro hudbu a neustálou potřebu skládat balady a písně, které bývají pro jeho okolí až dotěrné. Jeho vnější charakteristika byla taktéž zachována. Sapkowski barda líčí jako velice pohledného a atraktivního muže, který je nejčastěji oblečen do výrazného oblečení, které zesiluje jeho charisma a šarm, pojící se s jeho básnickým uměním. Jelikož se s Geraltem v této povídce setkává poprvé, tak mezi sebou nemají takový vztah, jaký Sapkowski popisuje. Není zde cítit ono přátelství a pevný vztah, které mezi sebou mají tyto dvě postavy.

Sylvánovi tvůrci věnovali málo pozornosti. Jeho vnější charakteristika se s knižní předlohou shoduje, nicméně ta vnitřní je z velké části ochuzena. Byly vynechány humorné scény, kdy si ze zaklínače dělá legraci při pokládání hádanky v konopném poli. V seriálu je pouze povrchově zachycena jeho hrubá mluva oplývající nadávkami, ale i obětavost vůči elfům a Geraltovi s Marigoldem, která je v knižní předloze patrná mnohem silněji.

Seriálové zpracování elfy vykreslilo jako velmi zuboženou a unavenou rasu, která těžce snáší své ponížení kvůli lidské nadřazenosti. Kniha je sice také popisuje jako oběti lidské chamtivosti a rasové nenávisti, ale zato jim stále zanechává pýchu, jistou dávku arogance a také bohatství, které se odráží v charakteristice krále elfů Filavandrela a elfů Galarra a Toruviel. V seriálu působí velmi chudě a ušpiněně v otrhaném oblečení bez ozdob. V knize je například Filavandrel popisován s dlouhými bílými vlasy a obočím, ozdoben šperky s drahokamy a oblečen v dlouhé róbě.

6.2.2. Prostředí

Prostředí, v němž se povídka odehrává, se s adaptovanou přírodou ve všech scénách neshoduje, ba dokonce představuje pravý opak přírody, kterou Sapkowski v knize popisuje.

Již ze samotného názvu osady Dol Blathanna, v překladu Údolí květů, vyplývá, že je prostředí pouště velmi nepřesné a květů si v žádné z natočených scén divák nevšimne. V knize je příroda, kterou s vozkou dvojice projíždí, líčena jako velmi úrodná: „*Žito jako zlato a kukuřice, že by se v ní schoval chlap na koni.*

A nebo ta řepa, vidíš jak je obrovská?“⁶⁹ Jelikož se jedná o údolí elfů, oplývá květy a životem, všude se rozprostírají jezera a rybníky plné ptactva. V adaptaci však kráčí zaklínač společně s bardem hornatou krajinou připomínající spíše pouť či oázu, která onomu knižnímu popisu odpovídá jen velmi zřídka.

Místo, kde je zaklínače s bardem zajat, knižní předloze opět ani v nejmenším neodpovídá. Odehrává se ve skalních jeskyních ve vyprahlé a prašné krajině namísto lesa plného kapradí, jenž je popisován v knize.

6.2.3. Shrnutí

Konec světa tvůrci adaptace ochudili o množství obsahu z knižní předlohy, na který bylo výše poukázáno.

Seriál vynechal postavy jako vozku Kopřivku, starostu Dhuna, starou i mladou vědmu Lille, jejíž pomocí v knize Geralt a Marigold vyvážnou z elfského zajetí bez zranění. V poslední řadě chybí elf Gallar, který je pouze vedlejší postavou v pozadí. Hlavním tématem povídky je tragický osud elfů a jejich boj o přežití kvůli hladomoru a utlačování ze strany lidí. Jelikož je adaptace v porovnání s povídkou velmi stručná, tak divákovi některé informace unikají, například pýcha a tvrdohlavost elfů odmítajících se přizpůsobit lidským způsobům a spolupráci s nimi.

Vynecháním Živy se seriálové zpracování ochudilo o zajímavou postavu z mytologie, se kterou se v jiných seriálech či filmech jen tak nesetkáme. To samé platí u sylvána. Jeho postava dostala tak málo prostoru, že jsme se o ní nic důležitého nedozvěděli, krom toho, že krade pro elfy jídlo.

Adaptovaná povídka ztratila svého ducha. Kvůli výpustkám některé scény postrádají smysl. Rozvernost a vtip, na kterých je povídka založena, zde chybí, a tak divák dostává pouze nudného čerta se zahořklými elfy.

6.3. Zaklínač

Poslední porovnávanou adaptací z díla Andrzeje Sapkowského je druhá povídka Zaklínač z knihy *Poslední přání*. Jde o příběh, kde jsou čtenáři seznámeni s osobností Geralta, včetně jeho vnější i vnitřní charakteristiky, tajemného chování

⁶⁹ SAPKOWSKI, Andrzej. *Zaklínač I.: Poslední přání*. Petřvald: Leonardo, 2011, s. 226.

a také neobvyklého zaklínačského řemesla. Zároveň je zde také popsán negativní vztah prostých lidí k cizincům.

Seriál povídce věnoval třetí epizodu pod odlišným názvem Zrádce měsíc, který odkazuje k souboji během úplňku na konci epizody. Hlavní tématem je vysvobození princezny ze zakletí, jež ji sužuje od narození. Příčinou kletby jsou komplikované rodinné vztahy, kterým se zaklínač Geralt snaží přijít na kloub, jelikož jsou k rozřešení celé zápletky klíčové.

6.3.1. Knižní předloha

Zaklínač přijíždí do Wyzimy, kde se v hostinci shání pokoj k přespaní. Setkává se s negativním přijetím nejen od návštěvníků hospody, ale také od samotného hospodského, který ho z hospody vyhání. Jelikož jsou místní obyvatelé podezřívaví k cizincům, chovají se k ozbrojenému zaklínači velmi negativně. Geralt je kumpány v hospodě vyprovokován, a tak muže povraždí. Jsou přivolány stáže, které zaklínač očaruje, aby se mohl dostat k jejich veliteli.

Geralt je odveden k purkrabímu Veleradovi, který se k zaklínači chová zdvořile a chce ho nejprve vyslechnout. Zaklínač do města přijíždí kvůli vyhláске krále Foltesta, o níž chce od purkrabího vědět podrobnosti. Velerad ho seznámí s případem zakleté princezny, dcery krále, a také se vztahy na královském dvoře, které se zakletím souvisejí.

Králova dcera hned po porodu zemřela. Dítě bylo pohřbeno do rodinné hrobky, z něhož se však po sedmi letech stalo monstrum zvané striga⁷⁰, které vraždí nevinné obyvatele. Purkrabí zaklínači vypraví, jak se mnozí mágové pokoušeli princeznu odčarovat pomocí různých rituálů a zaklínadel, avšak nikdo neuspěl. Zmíní se však o mágovi, který přišel s řešením, jak strigu odčarovat, a to noci strávenou v kryptě. Tomuto tvrzení král věří a doufá, že jedině tak bude jeho dcera zbavena kletby. Od té doby však uplynulo šest let a princeznu se stále nikomu nepodařilo odčarovat.

Zaklínač je předveden před krále Foltesta, který si z Geralta hned v prvních okamžicích utahuje kvůli jeho bílým vlasům. Zároveň se vyptává na jeho

⁷⁰ „Striga je výsledkem kletby seslané na těhotnou ženu. Dítě takto prokleté ženy porod nepřezije a stane se nestvůrou.“

(BATYLDA, Marcin. *Zaklínač a jeho svět: průvodce (nejen) herním světem*. Praha: Crew s.r.o. ve spolupráci s nakladatelstvím Fantom Print, 2015, s. 126.)

zaklínačské řemeslo a zkušenosti v zabíjení nestvůr včetně strig. Na to král odchází a přenechává ho ve společnosti purkrabího Velerada, Ostrita a Segelina, kteří mu mají povědět více o strize. Když ho seznámí s veškerými detaily ohledně monstra, je zaklínač doveden za mlynářem, který jako jediný útok monstra přežil.

K napadenému je Geralt odveden vojákem, kterým je ve skutečnosti převlečený král. Zde mezi sebou vedou vážný dialog ohledně pravděpodobnosti zlomení kletby. Foltest nyní mluví o své dceři jako starostlivý otec toužící po její záchraně. Taktéž je smířen s případným neúspěchem při odčarování.

Noc po úplňku se Geralt vydává do zámku, kde se připravuje na nadcházející souboj s nestvůrou. Překvapí ho však Ostrit, který zaklínače nabádá, aby zanechal princeznu zakletou a opustil Wyzimu. Když Geralt odmítne, purkrabí na něho zaútočí, avšak zaklínač je rychlejší a omráčí ho. Probouzí se svázán. Zaklínač od něho zjistí, že miloval královu sestru Addu, která je zároveň matkou zakleté princezny. Právě Ostrit je tím, kdo seslal kletbu na nenarozenou princeznu, jelikož se chtěl králi pomstít za to, že má poměr se ženou, kterou miluje.

Jakmile zaklínač uslyší odsouvání náhrobní desky, rozváže Ostritovi pouta a dává mu před strigou náskok. Nestvůra ho velmi rychle dohoní a zabije. Hned nato se utká se zaklínačem, s nímž po celou noc svádí nelehký souboj. Z posledních sil se zaklínač těsně před svítáním ukryje v hrobce, do které strigu nepustí.

Poté, co se písek v přesýpacího hodinách přesypal, opouští Geralt hrobku a nachází odčarovanou princeznu ležet u sarkofágu. Děvče bylo špinavé a ošklivé, ale bylo proměněno v člověka. Zaklínač se k ní přiblíží, aby se ujistil, že zlomení kletby proběhlo úspěšně, avšak ve chvíli nepozornosti ho dívka sekne do krku a způsobí mu vážné zranění. Kvůli ztrátě krve upadá do bezvědomí. Probouzí se až v přítomnosti Velerada, který mu sdělí, že sejmutí kletby bylo úspěšné.

6.3.2. Porovnání s adaptací

Epizodu uvádí záběr na umírajícího chlapce Mikala a jeho otce horníka. Mladík byl napaden vukodlakem, jak se všichni domnívají, při práci v dolech. Následně kvůli svým zraněním umírá. Objevuje se postava neznámého zaklínače, který se vydává na ono místo, kde byl chlapec napaden. Neznámý je však v dolech taktéž napaden a zabit. Celá tato scéna byla tvůrci přidána, včetně pracujících horníků, dalšího zaklínače a samotného prostředí dolů.

Další scéna seriálu je opět plná přidaného obsahu. O neznámém zaklínači, jenž je zmiňován výše, se Geralt v adaptaci dozvídá už od dívky, s níž sdílí lože v hostinci. Ten je následně nucen opustit kvůli nezaplacení pokoje, kde jako zálohu nechává svého koně Klepnu a pěšky se vydává do Temerie, kde se monstrem nachází. V knize se vydává do království Wyzima, přičemž se informace o dalším zaklínači, a také o monstrem, dozví až po setkání s purkrabím Veleradem.

Následuje přidaný záběr na strážce odvádějící Geralta za hranice mimo město. Strážce však z ničeho nic začnou padat z koní. Příčinou je zásah čarodějky Triss Ranuncul, která zaklínače prosí o pomoc při záchraně zakleté princezny. Posléze mu v prostorách neznámého hradu vypráví o prokletí a ukazuje mu mrtvá těla po útoku nestvůry. Nic z této scény se však v knize nestane. Ten, kdo zaklínače seznámí s kletbou a děním na královském dvoře, je již výše zmiňovaný purkrabí Velerad. Seriál purkrabího nahradil čarodějkou Triss sloužící u krále Foltesta. Zmíněná čarodějka není v knižní předloze součástí povídky, avšak později v příběhu ságy hraje důležitější roli.

V okamžiku, kdy se v netflixovém podání objeví na scéně král Foltest, se jeho postava od knižní předlohy značně liší. Po většinu času pouze jí, zatímco za něho se zaklínačem hovoří kapitán Segelin a šlechtic Ostrit (který však do té doby není osloven jménem). Zaklínač se poté zavře sám v místnosti s králem a pokouší se zjistit více podrobností o případu. Po neúspěšném rozhovoru s králem je vyzván k opuštění Temerie. Na základě Sapkowského knižní předlohy zde opět pozorujeme značné odchylky týkající se celkové vizáže a chování krále Foltesta, a také postav, které se scény účastní a zároveň i v narativu vyprávění.

Následuje scéna, kdy se zaklínač chystá proniknout do hradu obývaného strigou, navzdory králově rozkazu. Zde je vyrušen Triss, se kterou se vydávají do hradu pátrat po informacích týkajících se minulosti královské rodiny. Tato část je Netflixem taktéž vymyšlená.

Zatímco v knize se král setkává s Geraltem u přeživšího mlynáře, tak tvůrci tuto část ztvárnili ve scéně, kdy se zaklínač chystá vstoupit do hradu s cílem zlomit kletbu. Králova otázka dotýkající se šance na sejmutí kletby a také stavu princezny po případném úspěchu se shoduje s knižní předlohou. Zaklínač králi v seriálu předává brož od Renfri z první povídky Menší zlo, jako dárek pro odčarovanou

princeznu. V knize králi pouze radí, jak předcházet případnému navrácení kletby. Král v obou zpracováních ukazuje tvář starostlivého otce toužícího vysvobodit své dítě, ačkoliv se s ním nikdy nesešel. Scéna si tak zachovává svou emotivní linii, kdy může jak divák, tak i čtenář soucítit s královým smutkem a smířením se s případnou smrtí princezny při nezdařeném pokusu o její vysvobození. Scéna však postrádá onen krátký moment překvapení, kdy se král odhalí v přestrojení za vojáka.

Knižní předloha se s adaptací rozchází během Geraltova vstupu do hradu a následných příprav před probuzením strigy. V seriálu jako návnadu použije Ostrita, kterého nechá přivázaného k posteli v Addině ložnici, kde se od něho zaklínač snaží zjistit druh kletby použité k zakletí. Následně je Ostrit strigou zabit. Sapkowski v knize nechal Geralta vstoupit do hradu samotného, kde si připravuje potřebné lektvary a vyčkává na nadcházející souboj s monstrem. Jak už bylo zmíněno výše, v knize Ostrit přijde za zaklínačem sám a nabádá ho k opuštění Wyzimy.

Souboj Geralta a strigy je popisován přesně podle Sapkovského, včetně zlomení kletby a následného napadení odčarováním děvčetem. Tvůrci se v této části věnovali i takovým detailům, jako „*skřipění odsouvané náhrobní desky*“⁷¹ nebo „*hrůzný, rozechvělý, šilený výkřik*“⁷² v okamžiku, kdy se striga úderem pŕlnoci probouzí v hrobce. Navodili tak děsivou atmosféru, která přesně kopíruje knižní předlohu. Nicméně v knize souboj trvá daleko déle a působí mnohem náročněji, než je zobrazeno v seriálu.

V závěrečné scéně se o zaklínačova vážná zranění stará Triss, zatímco v knize se probouzí s ovázaným krkem ve společnosti Velerada.

6.3.3. Postavy

Vnitřní i vnější charakteristika krále Foltesta se od knižní předlohy liší. Sapkovského podání krále popisuje následovně: „*byl štíhlý a měl hezkou – až moc hezkou – tvář*“⁷³. V knize je také velmi komunikativní a neodbytný, dokonce si ze zaklínače utahuje a ověřuje si jeho schopnosti a zkušenosti v zaklínačském řemesle.

⁷¹ SAPKOWSKI, Andrzej. *Zaklínač I.: Poslední přání*. Petřvald: Leonardo, 2011, s. 72.

⁷² Tamtéž, s. 73.

⁷³ Tamtéž, s. 59.

V seriálu vystupuje jako postarší muž, z něhož vyzařuje smutek, patrný nezájem o dění okolního světa a také podezřívavost vůči zaklínačům. Nicméně mu byla tvůrci zanechána lidskost a ono smíření s osudem zakleté dívky.

Postava purkrabího Velerada byla zcela vynechána. Tato výpusťka znamenala pro tvůrce novou výzvu v podobě zaměnění za čarodějku Triss Ranuncul, která je do adaptace velmi působivě zakomponovaná a je tak jedinou ženou, která má v této epizodě jednu z hlavních rolí.

Seriálové zpracování strigy je taktéž věrné knize. Působí děsivě a její síla, pohyby a chování kopírují knižní předlohu. Vytknout lze pouze takové detaily, jako jsou například dlouhé rusé vlasy princezny po odčarování.

Postava, která se knižní předloze zcela vymyká a v povídce nemá vystupovat, je čarodějka Triss Ranuncul. Podle Sapkowského je čarodějka velmi krásná s nádhernými kaštanovými vlasy a bledou pleť, přičemž se nejčastěji obléká do šatů s hlubokými výstřihy. V seriálu má čarodějka hnědé kudrnaté vlasy a snědou pleť, čímž se s knižní předlohou zcela rozchází.

6.3.4. Prostředí

Úvodní scény seriálu odehrávající se v dolech jsou zcela vymyšlené. O dolech v knize nejsou žádné zmínky. Jejich umístění do seriálu však nedává tolik smysl, jelikož striga obývá opuštěný zámek a své oběti loví převážně v jeho okolí. Doly se v seriálu zdají být příliš vzdálené.

Kobky, kde jsou umístěny mrtvoly po útoku strigy, se v knize také vůbec nevyskytují.

Samotný zámek, v němž striga přebývá, je v seriálu vyobrazen jako ponuré a zchátralé sídlo, které je již na první pohled neobydleno. V seriálu si lze všimnout scény, kde je vedle starého zámku postaven nový, ve kterém sídlí král Foltest. V knižní předloze tuto scénu Sapkowski taktéž popisuje, avšak velmi okrajově.

6.3.5. Shrnutí

Na rozdíl od přechodí porovnávané povídky je Zaklínač značně rozvrstven a přidaný obsah tvůrcům umožnil příběh obohatit o spoustu scén. Přidání prostředí dolů může zapříčinit větší zvědavost u diváka, zároveň ho také nechává

v nevědomosti ohledně nestvůry, která je odhalena až při samotném souboji se zaklínačem.

Hlavní téma povídky, tedy odčarování princezny ze zakletí, Netflix dodržel a zachoval ponurou a temnou atmosféru povídky, včetně prostředí hradu, v němž se striga nachází, i prostředí, kde se celý příběh odehrává. V postavách však udělal značné změny, čímž se s knižní předlohou rozchází.

7 Projektová část

Následující část práce je věnovaná projektu, kterým byla přednáška na střední škole v Hradci Králové. V podkapitolách bude popsán jeho průběh včetně informací týkajících se komunikace s vyučující, rozpočtu, propagace a také SWOT analýzy. Na závěr bude výstup studentkou zhodnocen.

7.1. Průběh projektu

Projekt, který jsem si ve spojitosti s tématem bakalářské práce vybrala, byl v podobě přednášky na téma „Adaptace literárních děl“ na Obchodní akademii, Střední odborné škole a Jazykové škole s právem státní jazykové zkoušky v Hradci Králové, kde jsem čtyři roky studovala. Přednáška proběhla 22. května v roce 2023 v deset hodin ráno. Tuto školu jsem si vybrala z důvodu dobrých vztahů s vyučující českého jazyka a také proto, že se na této škole učitelé vždy snažili, a stále snaží, své hodiny obohacovat o výstupy studentů vysokých škol či externích pracovníků z praxe.

Přednáška probíhala ve třídě prvního ročníku, ačkoliv měla být původně směřována do třetího ročníku, tedy budoucím maturantům. Důvodem změny byly úpravy v rozvrhu kvůli probíhajícím maturitním zkouškám.

Před samotným vstupem do třídy jsem nejprve paní učitelku seznámila s průběhem mé přednášky včetně obsahu pracovního listu, který jsem měla pro studenty připravený.

Po příchodu do třídy jsem byla paní učitelkou představena třídě, přičemž zmínila, že jsem byla její studentkou po celou dobu čtyřletého studia, čímž jsem si získala okamžitou pozornost. Hned nato mi bylo předáno slovo, kdy jsem objasnila

důvod své návštěvy a také jsem třídu ve stručnosti seznámila s oborem Jazykové a literární kultury na pedagogické fakultě, který byl pro studenty zcela neznámý.

Měla jsem připravenou prezentaci v programu Prezi.com o dvaceti pěti slajdech, která mě po celou dobu mého výkladu doprovázela.

V úvodní části jsem studenty nejprve seznámila se samotným pojmem adaptace a kde všude se s ním můžeme setkat. Dále prezentace zahrnovala její stručnou historii, kde jsem zmínila vývoj v době starověku a také v době dvacátého století, kdy se začala rozvíjet nová média jako například film a rozhlasové vysílání. Na to navázalo téma její tvorby a také co zahrnuje práce režiséra v případě, že se rozhodne adaptovat nějaké literární dílo do filmové či seriálové podoby. Další slajd se zabýval její problematikou, kde jsem poukázala na hlavní rozdíly mezi knihou a filmem na názorné ukázce. Zmínila jsem také hlavní důvody rozšiřování filmových adaptací. Ve spojitosti s touto problematikou se prezentace dotkla i negativních ohlasů ze strany fanoušků knižních předloh na filmové adaptace jejich oblíbených příběhů. Jako konkrétní příklad jsem zvolila právě *Zaklínače* od společnosti Netflix, přičemž jsem rozvinula mezi studenty diskusi a vyslechla si jejich osobní pohled a názor na tento zadaptovaný seriál. Na posledním slajdu prezentace jsem uvedla tři díla z maturitní četby, která bych studentům doporučila včetně jejich natočené adaptace. Vedle toho jsem však zmínila další tři knihy, na jejichž filmová zpracování si dát pozor, jelikož se knižní předloha i film liší.

Po prezentaci jsem měla připravené pracovní listy, které byly původně určeny třetímu ročníku, tudíž je spousta úkolů nevyplněných. Nicméně jsem studenty vyzvala, aby pracovali ve dvojicích a o odpovědích společně diskutovali, což se ukázalo jako velmi efektivní, jelikož se ze všech stran ozývaly tlučené debaty o filmových postavách a o knihách, což bylo mým záměrem.

V úplném závěru hodiny po vybrání pracovních listů, jsme se studenty v krátkosti diskutovali o deváté otázce z pracovního listu, viz příloha 1. Jejich úkolem bylo podtrhnout díla, která byla natočená podle knižní předlohy. Záměrně jsem v otázce uvedla známé snímky jako *Hru o trůny* či *Jurský park*, nicméně nikdo ze studentů neměl otázku zcela správně. Proto mě zaujal jejich zájem o správné odpovědi. Po této diskusi následoval konec hodiny, kdy jsem studentům poděkovala za pozornost, kterou mi po celou dobu přednášky věnovali.

7.2. Spolupráce, zdroje, propagace

Spolupráce byla navázána s vyučující Mgr. Leonou Čáповou, která mě čtyři roky učila český jazyk na střední škole. Její hodiny byly vždy zajímavé a proložené ukázkami filmových adaptací a zároveň nás vždy upozorňovala na díla zpracovaná do filmové podoby, na která si máme dávat pozor hlavně v období před maturitními zkouškami.

Paní učitelku jsem začátkem dubna kontaktovala skrze e-mail, na který mi obratem do druhého dne odpověděla. Můj návrh na uspořádání přednášky ji velmi zaujal, a tak nebyl problém se domluvit na termínu a seznámit tak studenty s daným tématem. Nicméně poté komunikace skoro měsíc vázla, což vedlo k realizaci přednášky až ve druhé polovině května a záměně třídy.

Co se zdrojů týče, všechny informace použité v prezentaci se shodují se zdroji teoretické části z kapitoly Adaptace. Tato kapitola tak pro mě byla hlavním pilířem pro můj výklad.

Propagace nebyla potřeba, protože se jednalo o přednášku pro jednu třídu s dvaceti devíti studenty. O mém příchodu byli studenti obeznámeni v den konání přednášky, tedy 22. května 2023.

7.3. Rozpočet

Jelikož se jednalo o přednášku, která proběhla po domluvě s vyučující českého jazyka, tak byly mé náklady minimální. Škola se nachází v Hradci Králové, tudíž jediným výdajem byla doprava městskou hromadnou dopravou a drobný dárek pro paní učitelku, jakožto poděkování za možnost vystoupit s tímto zajímavým tématem před třídou a zpestřit tak studentům výuku o netradiční téma.

7.4. SWOT analýza

Následující podkapitola se zabývá SWOT analýzou, kde jsou v bodech vymezeny silné a slabé stránky projektu a také jeho příležitosti a hrozby.

7.4.1. Silné stránky

- Téma adaptací je studentům blízké a zajímavé.
- Porovnání knih a jejich nových adaptací ve filmové nebo v seriálové podobě bývá častým tématem konverzace.

- Adaptace jsou aktuální, protože vznikají stále nové a nové.
- Studenti během vyplňování pracovního listu diskutovali o filmových adaptacích.

7.4.2. Slabé stránky

- Nezkušenost v prezentování ve školním prostředí.
- Přednesené informace mohou být studentům již známé.
- Beseda nemusela pokrýt celou vyučovací hodinu (45 minut).

7.4.3. Příležitosti

- Nová zkušenost, nikdy jsem žádné téma neprezentovala sama.
- Rozšířím studentům povědomí o adaptacích.
- Jedná se o zajímavé a aktuální téma, které by mohlo upoutat pozornost.
- Otevřená diskuse se studenty.

7.4.4. Hrozby

- Možný nezájem od některých studentů.
- Pracovní listy nebyly dostatečně vyplněny.
- Beseda se nemusela uskutečnit kvůli časové vytíženosti učitelů.

7.5. Shrnutí projektu

Cílem projektové části bylo uskutečnit na střední škole pro budoucí maturanty přednášku, jejímž záměrem bylo poukázat na problematiku adaptací literárních děl. Přednáška proběhla s menšími komplikacemi, a to změnou ročníku třídy, před kterou měla být přednáška prezentována. Toto narušení se odrazilo pouze v závěrečných odpovědích v pracovním listě, který byl na konci přednášky rozdán. Spousta odpovědí nebyla vyplněna z důvodu nevědomosti či nezájmu o knihy, avšak našli se i studenti, kteří pracovní list poctivě vyplnili.

Na základě informací z vyplněných pracovních listů však mohu vyvodit, že studenti prvního ročníku střední odborné školy dávají přednost natočeným filmům či seriálům před knižní předlohou, jelikož v prvním úkolu pracovního listu nejčastěji volili odpověď za c). Mezi svá nejoblíbenější díla podle knižní předlohy řadí nejčastěji *Harryho Pottera*, *Hru o trůny* a *Zaklínače*. Objevily se pouze tři odpovědi, které zahrnovaly díla z maturitní četby. Jednalo se o knihu *1984* George Orwella a dvakrát *Pána prstemů* J. R. R. Tolkiena. Ve čtvrté otázce nejčastěji

odpovídali kladně, tedy že bývají k adaptacím kritičtí. Nejvíce si všímají změn v chování postav a v ději příběhu. Zde je příklad jedné z odpovědí: „*Knihy jsou hodně otevřené, co se týče děje – lze si domyslet děj, pocit apod. Filmy jsou většinou bez vyjádření pocitů, ale naopak se mi lépe dívá na filmy než čtou knihy. Je to pohodlnější*“. Při hodnocení díla je pro studenty nejdůležitější hlavní dějová linka příběhu, osobnost hrdiny a v poslední řadě originalita příběhu. Jako nejméně důležité poté označili autora či režiséra, kritiku a recenze na dané dílo a v poslední řadě romantickou linku.

Projekt hodnotím jako zdařilý. Podařilo se mi zaujmout své posluchače a rozvinout zajímavou diskusi, která mohla pokračovat i déle nebýt konce vyučovací hodiny. Tato zkušenost mě posunula dál a prohloubila ve mně touhu tento způsob přednášky v budoucnu znovu zrealizovat.

8 Závěr

Bělovlasý zaklínač Andrzeje Sapkowského si získal slávu nejen díky knižní sáze, ale v současnosti i díky streamovací společnosti Netflix, která mu značně rozšířila publikum v novém médiu, a to v seriálu. Cílem práce bylo poukázat na problematiku adaptací na příkladu vybraných povídek Andrzeje Sapkowského. Na třech rozebraných povídkách jsme ukázali, že zpracované povídky nebyly zadaptovány přesně podle knižní předlohy, jak tvůrci slibovali.

V této práci jsme vysvětlili pojmy, které jsou s adaptacemi literárních děl spojené. Zároveň bylo poukázáno na problematiku, s nimiž se tato činnost pojí, a na činnost samotného režiséra, který se do tvorby adaptace pustí. Byla představena také společnost Netflix, jejíž seriálový *Zaklínač* byl pro tuto práci klíčový.

Právě na povídkách Andrzeje Sapkowského jsme ukázali nezbytné úpravy, změny a výpustky v ději, které se rozcházejí s původní knižní předlohou vybraných povídek z jeho první knihy *Poslední přání*. Práce nejprve objasnila děj povídky v knižní předloze, který následně porovnála se seriálem. Dotkla se nejen změn v samotném narativu, ale také v prostředí, postavách a hlavním tématu. Na povídkách *Menší zlo*, *Konec světa* a *Zaklínač* jsme nahlíželi na jednotlivé scény a jejich originální verze psané v knize v porovnání s adaptací režisérky Lauren Schmidt Hissrich.

Povídky *Menší zlo* a *Zaklínač* ze značné části odpovídaly své knižní předloze a uchovaly si své téma, klíčové motivy a postavy jen s několika odchylkami ve vnější a vnitřní charakteristice. Zpracování povídky *Konec světa* je v porovnání s předchozími dvěma příběhy naopak velmi strohé a její adaptaci bychom mohli považovat za neúplnou s velkým množstvím výpustek a změn týkajících se humorných scén, změn prostředí a také postav, které v seriálu chybí.

Práce se v teoretické části opírala o odbornou literaturu s tematikou adaptací, žánru fantasy. V kapitolách o společnosti Netflix a Sapkowském bylo třeba také pracovat s internetovými zdroji, jelikož se k této problematice nevztahují žádné odborné publikace. Praktická část pracuje převážně s knižní předlohou a seriálem.

Po porovnání jednotlivých adaptací povídek s knižní předlohou můžeme nyní souhlasit s výrokem filmového kritika Thomase Fostera, který byl v práci již

zmiňován. Provést adaptaci stránku po stránce tak, aby se zachovalo vše z původní předlohy, není v silách žádného režiséra a ani tvůrce. Dokázali jsme, že Sapkowského povídky jsou toho názorným příkladem.

9 Zdroje

9.1.Primární literatura

- SAPKOWSKI, Andrzej. *Zaklínač I.: Meč osudu*. Petřvald: Leonardo, 2011.
- SAPKOWSKI, Andrzej. *Zaklínač II.: Poslední přání*. Petřvald: Leonardo, 2011.
- SAPKOWSKI, Andrzej. *Zaklínač III.: Krev elfů*. Petřvald: Leonardo, 2011.
- SAPKOWSKI, Andrzej. *Zaklínač IV.: Čas opovržení*. Petřvald: Leonardo, 2011.
- SAPKOWSKI, Andrzej. *Zaklínač V.: Křest ohněm*. Petřvald: Leonardo, 2011.
- SAPKOWSKI, Andrzej. *Zaklínač VI.: Věž vlaštovky*. Petřvald: Leonardo, 2011.
- SAPKOWSKI, Andrzej. *Zaklínač VII.: Paní jezera*. Petřvald: Leonardo, 2012.
- SAPKOWSKI, Andrzej. *Zaklínač: Bouřková sezóna*. Petřvald: Leonardo, 2014.

9.1.Sekundární literatura

- BATYLDA, Marcin. *Zaklínač a jeho svět: průvodce (nejen) herním světem*. Praha: Crew s.r.o. ve spolupráci s nakladatelstvím Fantom Print, 2015.
- BLUESTONE, George. *Novels into Film*. Baltimore: Johns Hopkins Press, 1957.
- BUBENÍČEK, Petr. "Zásahy Adaptace: KE STUDIU LITERATURY VE FILMU." *Česká Literatura* 61, no. 2 (2013): 156–82. <http://www.jstor.org/stable/42687965>.
- BUBENÍČEK, Petr. *Filmová adaptace: hledání interdisciplinárního dialogu*. *Illuminace*. 2010;22(1).
- CLUTE, John – GRANT, John. *The Encyclopedia of Fantasy*. St. Martin's Griffin: Revised edition, 1999.
- DĚDINOVÁ, Tereza. *Po divné krajině: charakteristika a vnitřní členění fantastické literatury*. Brno: Filozofická fakulta, Masarykova univerzita, 2015.
- Encyklopedie fantasy filmu*. Praha: XYZ, 2021.
- HASTINGS, Reed, MEYER, Erin. *Pravidlo žádných pravidel: převratná firemní kultura, díky níž Netflix dobyl svět*. Brno: Jan Melvil Publishing, 2020.
- HELMANOVÁ, Alicja. *Tvořivé zrady: současné polské myšlení o filmu a audiovizuální kultuře: sborník filmové teorie 3*. Praha: Národní filmový archiv, 2005.

HUTCHEONOVÁ, Linda. *Teória adaptácie*. Brno: Janáčkova akademie múzických umění v Brně, 2012.

LEDERBUCHOVÁ, Ladislava. *Průvodce literárním dílem: výkladový slovník základních pojmů literární teorie*. Jihlava: H&H, 2002.

MCLEAN, Bonnie. *Review of The Witcher*. *Science Fiction Film and Television* 14, no. 3 (2021): 429-433. Dostupné z: muse.jhu.edu/article/815930.

MOCNÁ, Dagmar, PETERKA, Josef. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004.

MRAVCOVÁ, Marie. *Literatura ve filmu*. Praha: Melantrich, 1990.

NÜNNING, Ansgar, Jiří TRÁVNÍČEK a Jiří HOLÝ, ed. *Lexikon teorie literatury a kultury: koncepce - osobnosti - základní pojmy*. Brno: Host, 2006.

OSTER, Thomas C. *Jak číst film-Cinefilův průvodce po světě pohyblivých obrázků*. Brno: Host, 2017.

Polská ruleta: polské sci-fi povídky. Přeložil Pavel WEIGEL. Plzeň: Laser, 2003.

PRINGLE, David PRATCHETT, Terry. *Fantasy: encyklopedie fantastických světů*. Praha: Albatros, 2003.

SCHREIER, Jason. *Krev, pot a pixely: příběhy vítězství a šílenství ze zákulisí vývoje videoher*. Brno: Host, 2019.

SOURIAU, Étienne. *Encyklopedie estetiky*. Praha 1994, VICTORIA PUBLISHING, 1994.

ŠTĚPÁN, Ludvík a kol. *Slovník polských spisovatelů*. Praha: Libri, 2000.

VYCHODIL, Ondřej. *Filmový Zaklínač a jeho literární předloha*. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. 2010.

9.2. Elektronické zdroje

Autor Zaklínače chce za práva k počítačové hře 360 milionů korun. Tvůrci se brání - Aktuálně.cz. Magazín - Aktuálně.cz [online]. Copyright © [cit. 19-03-2023]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/videohry/autor-zaklinace-chce-po-vyvojarich-stovky-milionu/r~5df521cec6f211e89f96ac1f6b220ee8/>.

BlueJump, 2020, Andrzej Sapkowski talks about the script to THE WITCHER NETFLIX show (ENG DUB), Youtube video. [17-03-2023]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=ZH4jReCv1iA&ab_channel=BlueJump.

GAWROŃSKI, Sławomir, and Kinga Bajorek. 2020. "A Real Witcher—Slavic or Universal; from a Book, a Game or a TV Series? In the Circle of Multimedia Adaptations of a Fantasy Series of Novels "The Witcher" by A. Sapkowski" *Arts* 9, no. 4: 102. <https://doi.org/10.3390/arts9040102>.

HOKR, Boris. Sapkowski: Řada našich autorů jsou zmije, které jsem si hřál na prsou. In: Aktuálně.cz [online]. 01.12.2015 [cit.02-02-2023]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/literatura/andrzej-sapkowski-zaklinac-rozhovor-cesko/r~fe2893a2976511e5979c0025900fea04/>.

Librería Gigamesh, 2016, Eurocon 2016 – Sala Teatre – Interview with Andrzej Sapkowski (ENG), Youtube. [17-03-2023]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=XuU5Z-Cn25s&ab_channel=Librer%C3%ADaGigamesh.

RICHTER, Petr. Autor Zaklínače se vyjadřuje k rozdílům v seriálové adaptaci. Napojša - To nejlepší ze světa zábavy [online]. 30.12.2021 [cit. 19-03-2023] Dostupné z: <https://napojša.sk/autor-zaklinace-se-vyjadruje-k-rozdilem-v-serialove-adaptaci/>.

The Witcher Netflix, 2019, Writing The Witcher with Andrzej Sapkowski and Lauren Hissrich | Netflix, Youtube video [01-02-2023]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=XLZgpMtB6mU&ab_channel=TheWitcherNetflix.

PRINC, Zdeněk. Sapkowski obdrží od CD Projektu další peníze za zaklínače. [online]. 19.05.2015 [cit. 29-04-2023]. Dostupné z: <https://www.vortex.cz/sapkowski-obdrzi-od-cd-projektu-dalsi-penize-za-zaklinace/>.

9.3. Film a seriál

Making the Witcher [televizní seriál]. Režie Nathan, Wiley. USA. Polsko. 2020.

Zaklínač [The Witcher] [televizní seriál]. Režie SCHMIDT H., Lauren. USA, Polsko. 2019.

Zaklínač [Wiedźmin] [film]. Režie Marek BRODZKI. Polsko, 2001.

9.4. Přílohy

Příloha 1

Pracovní list k projektové části

6. Existuje nějaká adaptace literárního díla, která se podle tebe tvůrcům nepovedla? Pokud ano, co na ní bylo špatně.

7. Jaké jsou podle tebe hlavní výhody a nevýhody adaptací literárních děl?

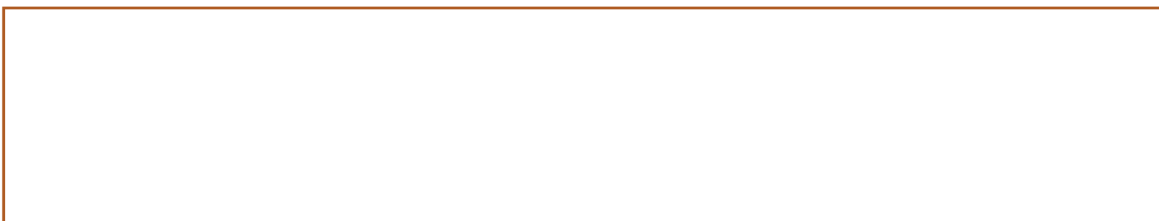
VÝHODY

NEVÝHODY

8. Vyber si jednu libovolnou postavu z filmu/seriálu/video hry a porovnej ji s knižní předlohou.

9. Který z následujících filmů/seriálů byl natočen podle knižní předlohy? Podtrhni.

Jurský park

Forrest Gump

Hra o trůny

Červený trpaslík

Sherlock

10. Uveď libovolný příběh knihy, který byl nedávno adaptován do jiného média (např. televizní seriál, videohra nebo komiks). Myslíš si, že adaptace zachovala duch původního díla?

